Leto XXIV., št. 157 Poštnina plačana v gotovini Postgebühr bar bezahlt Ljubljana, sreda 12. julija 1944 Preis — Cena 1.— L

Uprav ništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Izključno zastopstvo za oglase iz Italije in inozemstva: UPI S. A., MILANO

Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštnočekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije: Servizio Conti, Corr. Post. No 11-3118

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Mesečna naročnina 25 lir.

Uredništvo: Ljubljana — Puccinijeva ulica št. 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo

In der Normandie Abwehrschlacht auf grossen Teilen der Front

Erfolglose Durchbruchsversuche des Feindes in Italien — Besatzung von Wilna schlug alle Angriffe der Bolschewisten blutig zurück

Aus dem Führerhauptquartier, 11. Juli. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

In der Normandie ist nunmehr auf grossen Teilen der Front des feindlichen Brückenkopfes die Abwehrschlacht im Gange. Unter stärksten Einsatz von Artillerie, Panzern und Luftstreitkräften versuchen die Anglo-Amerikaner immer von neuem unsere Front aufzureissen, um dann in die Tiefe des französischen Raumes stossen zu können. In beispielhafter Tapferkeit halten unsere Truppen dem feindlichen Ansturm stand. Die Verluste des Feindes sind sehr gross. Am 8. und 9. Juli wurden im Raum von Caen allein 102 feindliche Panzer abgeschossen.

Am gestrigen Tage trat der Feind östlich der Orne zum Angriff nach Osten an und wurde abgewiesen. Südlich Caen konnte der Gegner dicht hinter unserer vorderen Linie der Ort Maltot nehmen. Ein Gegenangriff unserer Panzergrenadiere warf daraufhin die feindlichen Angriffsgruppen wieder zurück. Westlich davon wurde um eine beherrschende Höhe erbittert gekämpft, die im Laufe des Tages mehrmals den Besitzer wechselte, bis sie am Abend endgültig in unserer Hand blieb. Bei Bretteville wurden mehrfach wiederholte feindliche Panzerangriffe zerschlagen. Beiderseitz der Strasse Carentan—Periers griff der Feind in breiter Front an. Nach schweren Kämpfen wurde er dicht südwestlich unserer alten Stellungen abgefangen. Auch im Raum von La Haye du Puits wurde erbittert gekämpft. Unsere Truppen behaupten dort überall ihre Stellungen.

Im französischen Raum wurden gestern über 50 Terroristen im Kampf niedergemacht.

Die »V 1« belegt den Raum von London weiterhin mit schwerem Vergeltungsfeuer.

In Italien setzte der Feind in den alten Schwerpunkten seine Durchbruchsversuche fort. Trotz Einsatzes starker Panzerkräfte blieb ihm jedoch jeder grössere Erfolg versagt.

Im Raum von Kowel haben Truppen des Heeres und der Waffen-SS in viertägigen harten Abwehrkämpfen den Ansturm von zehn sowjetischen Schützendivisionen, einem Panzerkorps und zwei Panzerbrigaden abgeschlagen und dem Gegner dabei erhebliche Verluste an Menschen und Material beigebracht.

Bei diesen Kämpfen wurden im Zusammenwirken aller Waffen vor der Front und im Hintergelände 295 feindliche Panzer vernichtet. Die rheinisch-moselländische 342. Infanterie-Division unter Führung von Generalmajor Michel, die rheinisch-westfälische 26. Infanterie-Division unter Führung von Oberst Bromberger und eine Kampfgruppe der 5. SS-Panzer-Division »Wicking« unter Führung von Obersturmbannführer Mühlenkamp haben sich durch beispielhafte Standfestigkeit ausgezeichnet.

Im Mittelabschnitt der Ostfront stehen unsere Truppen bei drückender Hitze in auch für uns verlustreichen Kämpfen mit starken feindlichen Kräften. Die heldenmütige Besatzung von Vilna schlug gestern in verbissenem Kampf den von allen Seiten angreifenden Feind blutig zurück. An der Stadt vorbei dringt der Gegner weiter nach Westen und Südwesten vor. Westlich der Eisenbahn Wilna—Dünaburg wurden zahlreiche Angriffe der Bolschewisten abgeschlagen. Südlich Dünaburg sind heftige Kämpfe mit mehreren bolschewistischen Schützendivisionen und Panzerverbänden im Gange. Nördlich Polozk wiederholte der Feind nach den hohen blutigen Verlusten der Vortage seine Durchbruchsversuche gestern nicht mehr. Dagegen gelang dem Gegner südöstlich Noworshew ein örtlicher Einbruch. Kämpfe sind dort noch im Gange. Schlachtfliegergeschwader unterstützten in zahlreichen Einsätzen unsere schwer ringenden Truppen, besonders im Raum von Wilna. Sie vernichteten zahlreiche Panzer und Geschütze sowie über 200 Fahrzeuge der Sowjets.

Einzelne britische Flugzeuge warfen in der vergangenen Nacht Bomben auf Berlin.

V Normandiji obrambna bitka na velikih delih bojišča

Brezuspešni sovražni probojni poizkusi v Italiji — Posadka Vilne je krvavo odbila vse boljševiške napade

Führerjev glavni stan, 11. jul. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil javlja:

V Normandiji je sedaj na velikih delih bojišča sovražnikovega predmostja obrambna bitka. S kar največjo uporabo topništva, oklopnikov in letalskih sil poskušajo Angloameričani vedno znova raztrgati našo bojno črto, da bi lahko nato sunili globlje v francosko področje. Naše čete se z vzorno hrabrostjo upirajo sovražnikovemu napadu. Sovražnikove izgube so zelo velike. 8. in 9. julija sta bila le na področju Caena uničena 102 sovražna oklopnika.

Včeraj je pričel sovražnik vzhodno od Orne napad proti vzhodu ter je bil odbit. Južno od Caena se je posrečilo nasprotniku zavzeti kraj Maltot, ki je tik za našimi prednjimi črtami. Naši oklopniški grenadirji so nato sovražnikove napadalne skupine s protinapadom zopet vrgli nazaj. Zapadno odtod smo se srdito borili za neko obvladajočo višino, ki je v teku dneva večkrat menjala gospodarja, dokler ni zvečer dokončno ostala v naših rokah. Pri Bretteville so bili razbiti večkrat ponovljeni sovražni oklopniški napadi. Na obeh straneh ceste Carentan—Periers je napadel sovražnik na široki črti. Po težkih bojih je bil ustavljen tik južnozapadno od naših starih postojank. Tudi na področju La Haye du Puitsa so bili hudi boji. Naše čete so tam povsod obdržale svoje postojanke.

Na francoskem področju je bilo včeraj v boju uničenih nad 50 teroristov.

S težkim maščevalnim ognjem »V 1« nadalje obstreljujemo področje Londona.

V Italiji je nadaljeval sovražnik na starih žariščih s svojimi probojnimi poskusi. Kljub uporabi močnih oklopniških sil ni dosegel nobenega večjega uspeha.

Na področju Kovlja so odbili oddelki vojske in vojne SS v štiridnevnih trdih obrambnih bojih naval 10 sovjetskih strelskih divizij, enega oklopniškega zbora in dveh oklopniških brigad ter prizadejale pri tem nasprotniku velike izgube ljudi in materiala.

V teh bojih je bilo s sodelovanjem orožja vseh vrst na bojišču in v zaledju uničenih 295 sovražnih oklopnikov. Z vzorno vztrajnostjo so se odlikovale rensko-moselandska 342. pehotna divizija pod vodstvom generalnega majorja Michela, rensko-vestfalska 26. pehotna divizija pod vodstvom polkovnika Brombergerja ter bojna skupina 5. SS oklopniške divizije »Wicking« pod vodstvom Obersturmbannführerja Mühlenkampa.

Na srednjem odseku vzhodnega bojišča se borijo naše čete v hudi vročini v tudi za nas izgube polnih bojih z močnimi sovražnimi silami. Junaška posadka Vilne je včeraj v ogorčenem boju krvavo odbila z vseh strani napadajočega sovražnika. Mimo mesta pritiska nasprotnik dalje proti zapadu in jugozapadu. Zapadno od železniške proge Vilna—Dvinsk je bilo odbitih mnogo boljševiških napadov. Južno od Dvinska so srditi boji z več boljševiškimi strelskimi divizijami in oklopniškimi oddelki. Severno od Polocka sovražnik po visokih krvavih izgubah prejšnjega dne ni več ponovil svojih probojnih poizkusov. Nasprotno pa se je posrečil nasprotniku južnovzhodno od Novorževa krajevni vdor. Boji se tu še nadaljujejo. Jate bojnih letal so mnogokrat podprle naše hudo boreče se čete, posebno na področju Vilne. Uničile so mnogo oklopnikov in topov ter nad 200 sovjetskih vozil.

Posamezna britanska letala so odvrgla v pretekli noči bombe na Berlin.

Sovjetski pritisk v treh smereh

Berlin, 10. jul. Na srednjem in severnem odseku vzhodnega bojišča poskušajo z novimi divizijami, ki so jih privedli iz zaledja, potisniti svoje kline v treh smereh proti zapadu. V vojaških krogih nemške prestolnice govore, da se čuti najmočnejši pritisk trenutno na področju pri Vilni, kjer dobivajo nemške obrambne divizije velno večjo podporo težkega orožja, tako da postaja borba na tem odseku izredno krvava.

Proti Dvinsku pritiskajo sovjetski oddelki z močnimi oklopniškimi in letalskimi silami. Bile so jim prizadejane tako težke izgube, da so očitno potrebovali nadaljnjih ojačenj, da bi vzdolž Dvine lahko dosegli kake uspehe. Iz obeh središč Minska in Bobrujska skuša sovražnik preko Baranovičev dobiti zvezo z oddelki, ki se bore na področju pri Lidi, da bi lahko pritisnili v smeri proti Grodnu.

Desno sovjetsko krilo južnega sovjetskega odseka je med Kovljem in Lvovom precej aktivno. Nakopičenje sil na majhnem prostoru z globoko razmeščenimi rezervami nam priča o bojih največjega obsega. Koliko bodo na ostalem južnem odseku vse tja do Dnjestra sedaj ali kasneje boji oživeli, zaenkrat še ni mogoče povedati.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 11. jul. Sinočnje finsko vojno poročilo pravi:

Na Karelski ožini je tudi včeraj poskušal sovražnik s podporo topništva na dveh tesnih mestih Viborškega zaliva priti na kopno, a je bil vržen v morje. Včeraj je bilo z ognjem različnega finskega orožja potopljenih nad 20 različnih sovražnih izkrcevalnih čolnov in ladij, ki so bile v teh vodah. Med Suomenvedenphom, Pohijo in Vuoksenom so bili na nekaterih mestih odbiti krajevni napadi. V Vuosalmiju so bili srditi boji s sovražnimi silami, ki so prispele z Vuoksena. Vsi sovražni napadi, s katerimi je poskušal sovražnik razširiti svoje predmostje, so bili deloma tudi s protinapadi odbiti. V žilavih bojih so se umaknile naše čete nazaj na predmostje Äyräpäja. Severnovzhodno od Ladoškega jezera je sovražnika s pomočjo letalstva izredno močno pritiskal na področju Uuksu-Nomaje in Loimole. Na puščavskem ozemlju so bili srditi boji. Sovražnika so doletele na nekaterih krajih velike izgube. Uničenih je bilo 6 oklopnikov. S področij Porajaervija in Rukajärvija ni poročati nič posebnega.

Od pričetka velenapada dne 9. junija je izgubil sovražnik na različnih bojiščnih odsekih v 1 mesecu skupno 803 oklopnike. Finske obalne baterije so uspešno sodelovale v obrambi proti sovražnim izkrcevalnim poizkusom v Viborškem zalivu ter potopile najmanj 1 velik vlačilec, 6 manjših ladij ter 1 izkrcevalni čoln. En sovjetski vlačilec je bil zažgan. Nadalje je bilo slišati z zameglenega pomorskega področja 3 močne eksplozije.

Finske in nemške letalske sile so večkrat napadle sovražna zbirališča čet v Vuoksalmiju. Finski in nemški lovci ter protiletalska obramba so sestrelili 24 sovražnih letal, med njimi 8 na vzhodnem bojišču. V prvem mesecu sovražnega velenapada so sestrelile finske in nemške letalske sile in protiletalska obramba ter protiletalsko topništvo finskih in nemških ladij skupno 995 sovražnih letal.

Povračilo

Dobre tri tedne je v uporabi novo nemško orožje proti Anglosasom. Prvič ga je omenjalo nemško vojno poročilo z dne 16. junija t. l. V tem času je zasloveio po vsem svetu kot »V. 1.«, pod imenom, ki ga je dobilo v Nemčiji: »Vergeltungswaffe Nr. 1« — povračilno orožje št. 1«. Angloameričani ga označujejo tudi za »letečo bombo«, »zračni torpedo« itd. Tehnična sestava novega orožja je seveda slej ko prej nemška vojaška tajnost in zato zavita v neprodirno kopreno, dobro vidne pa so že njegove, za Anglosase in posebej še za Anglijo tako boleče in porazne posledice.

Ogromne prednosti »V 1« so na dlani. Orožje učinkuje na mnogo večjo daljavo kakor najmočnejši ladijski in obalni topovi ter tekmuje v tem pogledu z bombniki. Pred temi pa ima predvsem to prednost, da ne potrebuje nobene posadke in da zato njegova uporaba ni združena s človeškimi žrtvami. Sovražnika novo orožje vsakokrat docela preseneti, ker njegovega približevanja ni mogoče kakor pri letalskem napadu pravočasno sporočiti ogroženim krajem. Nadaljnja prednost novega orožja pred letali je v tem, da je neodvisno od atmosferičnih in vremenskih razmer, ki igrajo pri letalskih akcijah tako veliko vlogo. »V 1« stane tudi mnogo manj od letala ter porabi mnogo manj materiala in za izdelavo mnogo manj delovnega časa, kar vse predstavlja dragoceno pridobitev za nemško vojno proizvodnjo. Enako je važno, da pomenja uporaba »V 1« v primeri z uporabo letal ogromen prihranek na pogonskih sredstvih, pri tem pa njegova učinkovitost na njegovem akcijskem področju v ničemer ne zaostaja za učinkovitostjo letalskega bombardiranja, temveč je v nekaterih pogledih celo prekaša.

Uporaba »V 1« je velikega vojaškega pomena. V tolažbo svoje javnosti so Angleži skušali prikazovati, da to ni res, toda sedaj morajo že sami priznavati, da je vendarle tako. Točnost merjenja je kljub veliki daljavi najmanj tako velika, kakor pri zloglasnih ameriških »bombnih preprogah«, katere angleški in ameriški teroristični bombniki na slepo spuščajo, mnogokrat ponoči ali skozi neprodorne oblake, na evropska tla, pri čemer uničujejo brez cilja in vojaškega haska cele mestne četrti. Bolj od vsake druge okoliščine dokazuje nemožnost ali nesposobnost točnega merjenja pri anglosaških terorističnih letalskih bombardiranjih dejstvo, da so bila že ponovno napadena z bombami tudi švicarska naselja.

Vojaški cilji, proti katerim je naperjeno orožje »V 1«, so dovolj znani. Tik preden se je začelo to orožje uporabijati, so Angleži sami sporočali svetu, da so London in drugi predeli v južni Angliji eno samo taborišče in eno samo skladišče za invazijo. In samo na te cilje lete smrtonosne nemške leteče bombe ter zanašajo v anglosaški vojni stroj zmedo in pogubo. Obstreljevanje z »V 1« je zato v prvi vrsti izrazito vojaškega značaja, v nasprotju z brezciljnim, samo terorističnim bombardiranjem nemških in drugih evropskih mest.

Preko okvira neposredno vojaškega značaja pa ima obstreljevanje z »V 1« tudi izreden moralni pomen. Na prebivalstvo ozemlja, ki so ga Angloameričani označili za »invazijsko taborišče in skladišče« in ki je cilj obstreljevanja z novim nemškim orožjem, vplivajo njegovi učinki naravnost porazno. O vojaških posledicah, škodah in izgubah angleški listi seveda ne smejo pisati, zato pa so njihovi stolpci polni poročil in razprav o posledicah uporabe »V 1« za prebivalstvo prizadetega ozemlja, h kateremu spada tudi London z vsemi svojimi predmestji. Iz pisanja angleških listov in iz poročil nevtralnih novinarjev se vidi, da se je prebivalstva polotila silna panika, ki je neprimerno večja od one ob nemških letalskih napadih. Popolnoma je izginilo omalovaževanje, s katerim je skušala anglosaška propaganda v začetku obravnavati skrivnostno nemško iznajdbo in tolažiti javnost. Najmočnejša propaganda ne more več prikriti morečega strahu in naraščajoče zbeganosti, ki sta se polastili ljudi.

Zazibani v varljivo prepričanje, da je za nje najhujša nevarnost že minila, so Londončani še pred pičlim mesecem s sadistično naslado čitali in poslušali poročila o barbarskem uničevanju nemških in drugih evropskih mest po angleških in ameriških zračnih razbojnikih. Sedaj pa se morajo sami spet noč in dan skrivati po kleteh v večnem strahu pred »zračnimi torpedi«. Ni alarma, ki bi jih pravočasno obvestil in ne konca alarma, ki bi jim prinašal oddih. V desettisočih in stotisočih beže Londončani iz mesta, da bi našli zatočišče ali vsaj malo oddiha v severnejših pokrajinah, ki zaenkrat še niso v dosegi »V 1«. Vznemirjenost prebivalstva je narasla do take mere, da se je čutil Churchill prisiljenega posvetiti v parlamentu nemški iznajdbi poseben govor. Njegova izvajanja pa prebivalstva ne le niso pomirila, marveč so ga še bolj vznemirila, saj je razvidelo iz njih, da proti »V 1« ni učinkovitega sredstva in da ni nikakega upanja, da bi se dalo to novovrstno obstreljevanje v doglednem času preprečiti.

V svoji stiski so se Angleži naenkrat spet spomnili humanosti, ki da bi jo bilo treba upoštevati tudi v vojevanju. Oni isti Angleži, ki so še nedavno s cinično škodoželjnostjo poveličevali svoje in ameriške »rušilce stanovanjskih blokov« in zločinske zračne »morilske družbe«, zloglasne »Murder Incorporated«, oni isti Angleži, ki so pisali in govorili, da je treba v Nemčiji z letalskimi bombami vse uničiti, kar je živega, isti ljudje sedaj tožijo in tarnajo, da je uporaba novega nemškega orožja nehumana.

Vendar pa anglosaške krokodilje solze ne morejo nikogar več prepričati in ne ganiti, najmanj pa evropske narode in posebej še nemškega, ki so na lastnem telesu spoznali anglosaško »humanost«. Vsi ti narodi upravičeno vidijo v »V 1« pravično in zasluženo povračilo za angloameriško zračno razbojništvo nad nemškim in ostalim evropskim prebivalstvom. Z merodajnih nemških strani je bilo še pravočasno naslovljeno na anglosaški račun dovolj resnih opozoril in svaril, ki pa so jih onkraj

(Nadaljevanje na 2. strani spodaj.)

Obrambna bitka pri Caenu

Neznatno napredovanje Američanov na zapadnem odseku v Normandiji

Berlin, 11. jul. V soboto zjutraj se je v okolici Caena pekel odprl. Po izredno silovitih letalskih napadih se je v nedeljo še enkrat vsul najtežji topniški ogenj in tisoči granat so razdrobili zadnje preostanke mesta. Fosforni izstrelki so vsepovsod zažgali njegove razvaline. Desetina nadaljnjih baterij in ladijskih topov so istočasno razdejale zaporne postojanke pri Carpiquetu in Brettevillu ob Odonu ter na vzhodnem loku bojišča med Orno in Troarno. Nato so pričeli Britanci, ki so prejšnjega dne dosegli le neznaten vdor ob saintgermainskem gozdu, napadati na široki črti. Že po prvih sto metrih so morali spoznati, da ogromne množine materiala niso zlomile odporne sile nemških vojakov. Na vsakem koraku se je obrambni ogenj bolj gostil. Vsepovsod so tičale dobro skrite strojnice ter protitankovski topovi in oklopniki. Pred nekim železniškim nasipom so padali Britanci v množicah. Toda preko zbitih prvih valov so se ob napadajočih oklopnikih pognale naprej nove naskakovalne skupine Žive meje in vrtovi ob severnem delu mesta so oživeli, besni ogenj pa je prisilil Britance ob tla. Zopet so pribučali bombniki in so sledili novi napadi pehote ter oklopnikov. Boj se je vedno bolj bližal razvalinam, dokler ni končno sovražnik, ki je dobival stalno ojačenja, vdrl s severa v mesto.

Ista slika je bila zapadno od Caena. Tudi tam je nasprotnik le korakoma prodiral po cesti Verson—Caen. V sredi in v južnem delu mesta so se nemške čete v soboto zvečer med gorečimi hišami branile v srditih pouličnih bojih. Za nekaj sto metrov, ki jih je sovražnik pridobil od sobote, je moral plačati nič manj kot 130 oklopnikov. 103 je uničila SS oklopniška divizija »Hitlerjeva mladina«. Mnogo nadaljnjih so uničile mine ali pa so bili uničeni v bojih iz bližine.

Način topniškega obstreljevanja je dokazal, da sovražnik ne namerava zavzeti le Caena, temveč da bo skušal preprečiti tudi razvrstitev obrambnih črt ob Orni. Spričo tega je treba računati z razširjenjem napadov na vzhodu. Nemške čete so prehitele sovražnika s tem, da so ponekod preplavile nižino ob Divesu. Pa tudi nasprotnik je spoznal, da se s svojimi dosedanjimi velikimi in krvavimi žrtvami ni odrešil nadaljnjih velikih izgub. Zaradi tega dovaža na bojišče stalno nove sile. Tako je v zaščiti umetne megle in številnih vojnih ladij pripeljal v Seinski zaliv mnogo prevoznih ladij in ladij za izkrcavanje oklopnikov. Ker se je vreme v nedeljo znova poslabšalo, sicer še ni mogel pričeti izkrcavanja, vendar priča pojav teh ladij, kakšen pomen pripisuje nasprotnik caenskemu odseku.

Na zapadnem krilu predmostja

Na zapadnem krilu je sovražnik ohranil svoj pritisk. Silovite napade Američanov, ki so stvorili med La Haye du Puitsom ter med Le Plessisom in Airelom več težišč, je podpiralo mnogo bombnikov in topništvo s silnim ognjem. Kljub temu je nasprotnik le neznatno napredoval. Ob obeh straneh La Haye du Puitsa so se nasprotnikovi sunki v obrambnih bojih ter bojih na nož izjalovili. Južno od prekopa med Viro in Tauto so se poedini pri Graignesu, Fromondu in Cavignyju doseženi vdori združili v enotno bojno črto. Odtod je sovražnik prodiral v smeri proti jugozapadu. Ob močvirjih severno od Tribehoua in na cestah, ki vodijo v La Besert in v Pont Herbert so nemške čete vztrajale kljub hudim sovražnim napadom.

V Italiji

Podobno kot na invazijskem bojišču so morali Britanci in Američani tudi v Italiji zelo drago plačati svoje neznatno napredovanje. Ob obali Ligurskega morja so zapadno od Rossignana petkrat zaman napadli nemške postojanke. Le severno od kraja jim je po hudih bojih z menjajočo se srečo uspel majhen vdor, ki so ga Nemci takoj zajezili. Severno od Montecatinija so zaustavili nadaljnji z oklopniki podprti sunek. Na bojišču proti vzhodu je vladalo vse do severno od Castelnuova živahno obojestransko izvidniško in napadalno delovanje. Vzhodno od Tibere so potisnili nemški grenadirji nasprotnika nazaj proti zapadu in jugu. Tudi z višin pri Carpiniju so Britance ponovno pregnali. Južno od Pietralunge, pri Marelici, Pieve Boglianu ter pri Filottranu ob jadranski obali hudi boji še trajajo.

Ojačenje nemškega odpora na vzhodu

V sredi vzhodnega bojišča so se pokazale posledice v obeh prejšnjih dneh zapadno od Kovlja doseženega obrambnega uspeha. Tam so v petek in soboto nemški grenadirji boljševike močno zdelali. V teh bojih so uničili 228 sovjetskih oklopnikov. Kako dobro je nemško orožje, dokazuje dejstvo da so Nemci izgubili le 14 oklopnikov. Padlo je najmanj 3000 boljševikov in večkrat toliko jih je bilo ranjenih. Spričo visokih izgub so napadali boljševiki v nedeljo le še s slabotnejšimi silami ter seveda spet brez vsakega uspeha. Med Pripjetom in Berezino je bilo težišče bojev zapadno od Baranovičev. V sredi in na severnem krilu glavnega bojišča so napadi sovražnika začasno nekoliko popustili. Pri izravnavi nemške glavne črte severno od Pripjetskih močvirij so nemške čete izpraznile kraj Luninec. Ob železnici, ki vodi odtod v Baranoviče, so boljševiki zaman napadali. S področja pri Baranovičih proti zapadu pritiskajoče sovjetske čete so Nemci prestregli ob zapornih postojankah južno, zapadno in severno od mesta.

Dalje proti severu so zajezili sovražnikov vdor pri Lidi. Na severnem delu vdornega področja med Dvino in Pripjetom so si boljševiki zelo prizadevali, da bi zavzeli Vitebsk. Mestna posadka pa je v neprestanih srditih bojih odbila vse napade. Bolj proti severozapadu so nemške rezerve vrgle nazaj sovražnika, ki je skušal priti do ceste, ki vodi v Vilkomir. Poskus sovražnika, da bi železnico v Dvinsk, presekal pri Uteni se je izjalovil zaradi nemškega sunka v bok boljševiških čet. Severnozapadno od Polocka je sovražnik znova napadel z močnejšimi silami, a ni imel uspeha.

Nemško letalstvo je bombardiralo boljševiške oklopniške in pehotne kolone. Po dosedanjih vesteh so bojna letala uničila 70 oklopnikov, 20 topov in okrog 300 avtomobilov. V letalskih bojih ter s protiletalskim topništvom so Nemci sestrelili 24 boljševiških letal. Operativni letalski oddelki so napadli znova važne železnice in prometna središča v sovražnikovem zaledju. V Koroštenu, Olevsku Rovnu, Žmerinki Lidi in Tarnopolju so nastale eksplozije ter veliki požari. Zaščitni nočni lovci so sestrelili nadaljnjih 14 sovjetskih letal.

Angleške skrbi zaradi letečih bomb

Ženeva, 11. julija. Da bi v londonskem Cityju sploh še omogočili delo, so po vesti »Daily Maila« v okviru velikih alarmov uvedli še poseben alarmni sistem. Na visokih stavbah so postavili ladijske jambore, na katerih dvignejo posebno košaro, čim nastane neposredna nevarnost. Potem imajo ljudje še dve minuti časa, da se zatečejo v zakloniščа. Za one, ki delajo v najvišjih nadstropjih ta čas sicer ne zadošča, da bi prišli v zakloniščа, vendar jim omogoča, da se vržejo vsaj na tla in se tako obvarujejo pred izstrelki. Novi sistem alarmov je v rabi od 9. ure zjutraj do 6. ure zvečer. V to svrho so sestavili v londonskem središču poseben zbor opazovalcev. V globoko zakloniščе, ki ga je medtem odprl notranji minister Morrison, pa smejo po vesteh londonskega tiska le oni, ki imajo posebno izkaznico. Pridobitev te izkaznice je izredno komplicirana.

»Daily Express« objavlja prvič sliko dima, ki se kot oblak razširja po eksploziji ene same leteče bombe. List pravi, da spominja na izbruh ognjenika. Vse skupaj je ogromen steber dima, ki se dviga do neba.

Madrid, 11. jul. Po zanesljivih poročilih iz Lizbone je britanska vlada sklenila, da bo zaenkrat odstranila iz Londona 100.000 otrok. Z vso naglico so pričeli graditi 8 globokih zakloniščč, izmed katerih sprejme lahko vsako po 8000 ljudi.

Amsterdam, 11. jul. Britanska poročevalska služba javlja, da bo v torek zaradi letečih bomb v spodnji zbornici posebna seja skupine poslancev ter uradnikov iz notranjega, letalskega ministrstva ter ministrstva za narodno zdravje. Obravnavali bodo predvsem preselitev civilnih delavcev, popravljanje hiš in zakloniščč. Poročajo, da je doslej že 53.000 otrok zapustilo London.

Zmeda v Londonu

Ženeva, 11. jul. Kakor poroča »Daily Mail«, so dosedanji evakuacijski ukrepi v Londonu povsem nezadostni. Poleg otrok in žena z dojenci se hoče rešiti iz Londona tudi mnogo drugih ljudi, ki so ostali brez strehe. Zanje ni bilo doslej še nič preskrbljeno. Če vlada že noče načrtno evakuirati Londona, pa naj vsaj dovoli zopet bivanje v obalnih področjih. S takšnim razširjanjem področja, ki je zmožno sprejeti evakuirance, bi se istočasno preprečilo navijanje cen. Tudi za najbornejša prebivališča zahtevajo ogromne stanarine. Razen tega zahtevajo nekateri hoteli tudi plačilo za mesec dni naprej. Sramotno je to vojno zaslužkarstvo, toda tega je kriva vlada, ki pravočasno ni izdala potrebnih ukrepov. Vse kaže, da je vlada popolnoma izgubila glavo. Predvsem so kriva gorja trgovinsko, zdravstveno, notranje in prehranjevalno ministrstvo. Eno ministrstvo pa zvrača krivdo na drugega.

Upor v Kolumbiji

Amsterdam, 11. jul »Associated Press« objavlja vest iz San Joseja v Kostariki, da je kolumbijska radijska postaja La Voz razglasila, da je skupina kolumbijskih častnikov aretirala kolumbijskega predsednika Lopeza o priliki vojaških manevrov v bližini glavnega mesta južne kolumbijske pokrajine Marina. Kolumbijski zunanji minister je prevzel predsedniško mesto.

Amsterdam, 11. jul. O vojaškem uporu v Kolumbiji poroča ameriška poročevalska služba: Skupina revolucionarnih častnikov baje ni aretirala le predsednika Lopeza, temveč tudi ostale člane vlade, ki so priseostvovali manevrom. Kolumbijski podpredsednik Echandia je, ko je izvedel za upor, izdal proglas, v katerem ugotavlja, da bo do osvoboditve Lopeza prevzel mesto kolumbijskega predsednika. Objavil je da je večina čet ostala zvesta vladi. Kot vodjo revolucionarnih zarotnikov je obeležil podpolkovnika Diogenela Dila.

Wallace spet v Ameriki

Stockholm, 11. jul. Reuter objavlja vest iz Washingtona da sta se Roosevelt in podpredsednik Wallace sestala in dve uri razgovarjala. Po odhodu iz Bele hiše je dejal Wallace novinarjem: »Imela sva zelo dolgo in važno konferenco o Kitajski.« O čungkinškem položaju je dejal, da je »zelo resen«.

Beseda in dejanje

Odkar imamo Slovenci nad seboj zlo komunistične revolucije, smo imeli dovolj vzroka in prilike poglobiti se v teoretični in praktični problem komunizma. Slovenci sodimo sedaj med narode, ki iz izkustva poznajo komunizem. Komunizem je stvar ki je ne moreš resnično spoznati, ako je ne doživiš; dokler ga ne izkusiš, si o njem lahko ustvarjaš le boljše ali slabše predstave, nikoli pa ga ne moreš v domišljiji doumeti v vsej njegovi resničnosti. Ni neutemeljena trditev, da je treba za zmago nad lažmi komunizma poznati resnico o komunizmu. Slovenci sedaj to kruto resnico poznamo. Slovenci vemo in občutimo da je komunizem zmota v teoriji in zlo v praksi.

Zakaj je dosegel komunizem tak uspeh in razmah pri nas, čeprav je zmota in zlo? Ali so mu nudile pogoje za to naše socialne, politične, kulturne, gospodarske in moralne razmere? Deloma tudi vendar bi bilo zmotno v nas samih iskati glavne ali celo edine vzroke za pojav in razmah bratomorne borbe in za tako grozne krvave in uničevalne izrodke. Bolj ko žrtev lastnih razmer, smo žrtev posegov komunterne v naš geopolitično zelo pomemben prostor. Naše domače razmere so bile le eden pogojev, ki so komunizmu olajšali delo in okoriščanje z ugodno priliko, ki mu je je nudil poraz lastne države. Če bi bile naše socialne in politične razmere glavni razlog za kakršen koli notranji prevrat, če bi bili »zreli« za socialne izbruhe, bi bila komunistična revolucija spontana in bi se ji ne bilo treba prihotapiti k nam v narodnem oblačilu, s tujo pomočjo in v največji stiski našega naroda. V rednih razmerah bi pri nas komunizem nikoli ne pomenil resne nevarnosti.

Kolikor smo pri tem sami krivi zla komunizma, toliko nam mora biti stalni opomin o lastni neizpolnjeni dolžnosti. Sami smo sokrivi svoje nesreče ker nismo bili politično dovolj zreli in notranje dovolj odporni proti komunizmu kljub izrednim razmeram, njegovi zvijačnosti in podpori, ki jo je prejemal od zunaj. Nikjer namreč, kjer so socialne, politične in gospodarske razmere urejene komunizem ne uspe. So države in narodi v Evropi, ki so spričo svojih zdravih razmer imuni zoper komunizem kljub vsem njegovim naporom in kljub stiskam, ki jih sami preživljajo. Te države in narodi so lahko brez nevarnosti dovolili komunizmu popolno svobodo organizacije in delovanja, pa le ni uspel. Urejenost osnovnih življenjskih vprašanj naroda je v vsakršnih razmerah najzanesljivejše poroštvo zoper vsakršno politično in socialno pustolovstvo. Popolne ali delne žrtve komunizma postanejo v izrednih razmerah le narodi, ki svojih stvari nimajo povsem v redu. Mi svojih stvari nismo imeli do take mere urejenih da bi komunizem v nobenih okoliščinah in z nobeno zvijačo ne uspel povzročiti nam tolikšno nesrečo.

Za zboljšanje naših razmer do take stopnje, da bomo v bodoče zavarovani zoper komunizem, nam je treba predvsem skladnosti besede in dejanja. Za nas ni toliko pereč problem boljšega programa kakor problem boljše prakse. Treba bo sicer idejne in programske poglobitve, a treba bo zlasti skladnosti misli in dela. Res je, »vera brez del je mrtva« kakor pravi »Slovenski dom« v nekem svojem tehtnem članku. Kdor svoje vere ne potrdi z dejanjem, z zgledom, ta pohujšuje. Za nikogar ne bo moglo več veljati: »Ne glejte me, marveč poslušajte me!« Ne smemo več poznati meje med teorijo in prakso med besedo in zgledom; ni mogoč istočasno služiti dobremu in zlu, resnici in laži. Nikomur naj ne bo program sredstvo, marveč smoter, moralni zakon, po katerem tudi dejansko živi.

V preteklosti smo mnogo grešili ker smo gledali le na človekovo zunanjost in ne v njegovo dušo in na njegova dela, ker smo sodili človeka vse preveč po članskih izkaznicah. Nikoli več naj nam ne bo najslabši pristaš boljši kot najboljši nasprotnik samo zato, ker je naš pristaš. To se nam danes maščuje. Tudi to je eden lastnih grehov, zaradi katerih smo »ena sama velika molilnica« in »hkrati tudi velika morilnica«. Nikdar več ne bomo smeli pasti v zmoto da bi moralno silo posameznika in celega naroda sodili le po njunih zunanjih manifestacijah. Včasih so nasprotja med zunanjostjo in notranjostjo, med besedo in dejanjem tolikšna, da bi bilo bolje, če bi se ljudje ne ocenjevali in opredeljevali po nazorih h katerim se v besedi priznavajo, marveč po delih. Sploh se bomo morali navaditi soditi človeka po njegovem resničnem življenju. Ljudje so postali kritični. Ne brez razloga! Demagogijo bo treba pospraviti. To velja za posameznike in skupine. Kolikor smo sami krivi nesreče komunizma, toliko bo ta nesreča morala imeti to dobro posledico, da se bomo poboljšali.

Vedno in povsod je boljša in uspešnejša pozitivna kakor pa negativna borba. Komunizem utemeljuje svojo borbo svojo taktiko in celo svoje zločine s smotrom. Proti zmoti komunizma je treba postaviti lastno živo resnico, proti smotru komunizma boljši lastni smoter, proti njegovemu uničevanju lastno ustvarjanje. Ko odklanjamo materialistični svetovni nazor na svet, potem bodimo v imenu lastnega boljšega idealističnega naziranja tudi v življenju boljši kakor so pristaši materializma. Često pa ni tako; od tod uspehi materializma. Z odklanjanjem filozofskih in socioloških osnov komunizma ne smemo hkrati odklanjati pravičnih socialnih in političnih zahtev delovnega ljudstva, marveč jih moramo uresničiti po lastnih zamislih. Zboljšanje družabnega, gospodarskega in moralnega položaja ročnega in duševnega delavstva bo najboljša rešitev komunističnega vprašanja pri nas. Pri znani anketi je 90 % vsega ljubljanskega delavstva označilo zboljšanje pogojev delavčevega življenja za najboljše sredstvo zoper privlačnost komunizma. Zadovoljen in srečen človek je nedostopen za vsako socialno ali politično pustolovščino. Ustvarimo to zadovoljstvo vsega naroda z nravnostjo v vsem javnem in zasebnem življenju v družini, v poklicu, v gospodarstvu, v socialnih odnosih in v javni upravi. Zopet in zopet pridemo do človeka in spoznanja, da je socialno vprašanje vprašanje nravnosti, skladnosti besede in dejanja. —ej.

Najnovejša laž komunistov

Prejeli smo nekaj številk lista **»Glas Primorja«**, ki je začel izhajati na Sušaku pred nekaj meseci kot »hrvatsko domovinsko glasilo Primorja«. List je spretno urejevan, izhaja dvakrat na teden (v sredo in soboto) in objavlja poleg običajnega informativnega gradiva in domače kronike tudi idejne članke. Iz najnovejše številke z dne 8. t. m. ponatiskujemo na tem mestu članek **»Najnovejša laž komunistične propagande«**, ki bo zanimal tudi naše čitatelje:

»V zadnjem času je komunistična stranka razširila vest, da so tolovajski odredi v Gorskem Kotoru, Liki in Kordunu prejeli povelje, naj se premaknejo na področje Gorice in Vidma (Udine). To povelje, odnosno ta vest ima tudi posebno tolmačenje, da bodo namreč na to področje kmalu prišli »osvoboditelji«, pa da gredo zato partizani tja, da bi prvi prišli ž njimi v stik. Tako ta vest kakor njeno tolmačenje predstavljata veliko in navadno laž, s katero bi hoteli komunisti prikriti za njih neugodno in pogubno resnico.

Po vesteh, ki prihajajo iz Gorskega Kotora, Like in Korduna, je namreč jasno, da so komunisti na teh področjih zašli v zelo težaven položaj. S svojim dosedanjim delom in svojimi posebnimi metodami so speljali nedolžno ljudstvo v popolno propast in obubožanje. S temi svojimi metodami so našemu ljudstvu odvzeli domove, premoženje in družine. Komunistična stranka, ki je delala po načrtu, da bi naše kmete spremenila v brezdomce in tako umetno stvorila proletarce, je doživela neprijetno presenečenje. Namesto da bi ta kmet brez hiše vstopil v komunistično stranko in postal slepo orodje v rokah njenih voditeljev, je po svoji naravni pameti naglo spoznal krivce svoje nesreče in se ne le ni zmenil za komunistično stranko, temveč je nasprotno še pograbil za orožje in se uprl svojim dotedanjim voditeljem. Morda pozno, je vendar spoznal, kdo je edini krivec za vse strahote, ki so ga doletele, kakor je tudi spoznal komunistične cilje, pa se je zaradi tega uprl, da bi kaznoval te krivce.

Tako nam vsa poročila, ki prihajajo iz že omenjenih področij, javljajo, da so na teh področjih nastali **protikomunistični odredi**, ki branijo vasi pred partizani in čistijo ozemlje, kjer so še komunisti.

To protikomunistično gibanje se zelo naglo širi tudi na ona področja, kjer so še vedno komunisti ali kjer so bili nekoč. Da odgovarjajo te navedbe resnici, se lahko prepričamo, če poslušamo izpovedi dezerterjev, ki dan za dnem zapuščajo partizane in komunistično stranko ter se predajajo oblastem ali beže na svoje domove.

Protikomunistično gibanje je — poleg nevšečnosti, ki prizadevajo tod komuniste — imelo za posledico nadaljnje razredčenje že itak zelo razredčenih komunističnih vrst. Komunisti so v teh krajih v popolnem razpadu, tako da jih tu ne more rešiti niti toliko razvpita angleška »pomoč«, niti grožnje in teror politkomisarjev. Njihove tako zvane »brigade« in »divizije« so samo na papirju in v poročilih Svobodne Jugoslavije«, medtem ko jih na terenu, hvala bodi Bogu in zavednosti naroda, sploh ni več.

Da bi pa pred ljudstvom na nekaterih področjih, kjer je še ostalo nekoliko partizanske slave in kjer še vedno verujejo v moč komunistične stranke, na neki način prikrili dejstva in resnico o strašnem položaju, v katerem so se znašli komunistična stranka in partizanski odredi, ter opravičili dnevno upadanje partizanske moči, so vrgli v svet že omenjeno laž, da gredo komunisti v Gorico in Videm — »osvoboditeljem« naproti.

To je ena izmed tolikih laži, ki jih je doslej komunistična stranka vrgla med naše ljudstvo. Obenem je to dokaz več, da se je komunistična stranka posluževala vse doslej, kakor se tudi sedaj poslužuje v svojem delu samo laži.

Opozorilo na to najnovejšo laž komunistične propagande naj vzpodbudi trezne ljudi, ki so še vedno hvaležna publika za komunistično propagando, da z nekoliko več kritike motre delo komunistične stranke, pa bodo tudi sami odkrili mnogo laži, ki se jih komunisti poslužujejo zaradi varanja našega ljudstva. Tako bodo tudi sami kmalu prišli do našega zaključka, kakor smo ga zgoraj navedli.«

Povračilo

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Kanala sprejemali le s posmehom in omalovaževanjem. Takrat je bil čas razmišljati in razpravljati o humanosti, toda Angleži in Američani so cinično nadaljevali z množičnim ubijanjem žen in otrok in drugega civilnega prebivalstva po evropskih naseljih. Zato so oni zadnji, ki bi imeli pravico sklicevati se na načela humanosti in sedaj le žanjejo, kar so sami sejali. Nadaljnjo uporabo novega nemškega orožja občuti in presoja ves civilizirani svet zato le kot utemeljeno povračilo za anglosaška zračna razbojništva.

Usoda Bonomijeve „vlade“

Milan, 11. jul. Kakor poročajo, je bilo po dolgih pogajanjih med Londonom, Washingtonom in Moskvo Bonomiju končno dovoljeno preseliti »italijansko vlado« iz Salerna v Rim. Preselila se bo 15. julija. Istočasno z vlado se bosta preselila v Rim tudi »generalni državni upravitelj Italije«, bivši prestolonaslednik Umberto ter medzavezniška komisija. Preselitev »italijanske vlade« v Rim so vedno znova zavlačevali zaradi nesoglasij med Anglijo, Zedinjenimi državami in Sovjetsko zvezo glede sestave Bonomijeve »vlade«. Nadalje poročajo, da je ameriški policijski ravnatelj, podpolkovnik Pollak, odpustil večje število italijanskih stražnikov.

Umor Degrellovega brata

Bruselj, 11. jul. V soboto je izvršilo več teroristov atentat na Edvarda Degrella, brata Leona Degrella. Umorjenec se ni nikdar politično udejstvoval.

Konferenca za „organizacijo mednarodne varnosti“ odgodena

Stockholm, 10. jul. Po vesteh agencije Reuter je izjavil ameriški državni tajnik za zunanje zadeve Hull, da se je konferenca zastopnikov štirih sil za organizacijo varnosti po vojni, kakor so jo predlagale Zedinjene države, odgodila, ker Sovjetska zveza do tega vprašanja še ni zavzela nikakega stališča. Gotovo se Moskvi ne zdi vredno, da bi reagirala na severnoameriški predlog, ker zasleduje le en cilj: boljševizacijo Evrope.

Gospodarstvo

Povečana storitev nemških železnic

Poslovno poročilo nemških državnih železnic za leto 1943 kaže nadaljnje povečanje storitve, čeprav so že prejšnja leta prinesla znatno naraščanje prometa. Dohodki od potniškega prometa so se v primeri s prejšnjim letom nadalje povečali, in sicer kar za 1229 milijonov mark ali za 30.5%, tako da so lani dosegli 5.26 milijarde mark. Dohodki od tovornega prometa, ki so l. 1942 nekoliko nazadovali, so se prav tako dvignili, in sicer za 477 milijonov mark ali za 9.2% na 5.66 milijarde mark. Ostali dohodki pa so narasli za 335 na 913 milijonov mark.

Potniški promet se je lani povečal navzlic številnim omejitvam. Pogosta potovanja in zlasti potovanja na velike razdalje so deloma v zvezi z okolnostjo, da imajo ljudje mnogo denarja in pri tem tudi ne igrajo vloge višje cene za boljše razrede ali za dolge proge. Znaten del potovanj odpade na obiske k pripadnikom vojske v zaledju fronte ali v bolnišnicah in na potovanja k sorodnikom ki so evakuirani. Medtem ko so bili v mirnem času dohodki od tovornega prometa skoraj trikrat tako veliki, kakor dohodki od potniškega prometa, so se lani dohodki od potniškega prometa skoraj približali dohodkom od tovornega prometa. Pri naraslih dohodkih od potniškega prometa igra važno vlogo polna zasedba prvega in drugega razreda. Na drugi strani pa odpade od tovornega prometa znaten del na množične pošiljke za vojsko in oboroževalno industrijo, kjer veljajo nižje tarife.

V primeri z letom 1938. so se dohodki od potniškega prometa dvignili od 1.43 na 5.26 milijarde mark, dohodki od tovornega prometa od 3.36 na 5.66 milijarde mark in ostali dohodki od 0.35 na 0.91 milijarde mark. Tako so lani vsi dohodki dosegli 11 84 milijarde mark nasproti 9.80 milijarde mark v prejšnjem letu in 5.13 milijarde mark v letu 1938.

Vzporedno so se povečali seveda tudi izdatki. Vendar je lani dosegel obratni presežek 535 milijonov nasproti 389 milijonom v prejšnjem letu in 252 milijonom v letu 1938. Za obnovo železniških prog in voznega parka so lani železnice potrošile 3.30 milijarde mark nasproti 2.13 v prejšnjem letu in 0.84 v letu 1938. za vzdrževanje pa 2.98 milijarde mark nasproti 2.45 odnosno 1.24 milijarde mark, pri čemer so v obeh postavkah upoštevani tudi zneski za rezerve in odpise v zvezi s hitrejšo izrabo naprav.

Po bilanci znaša celotna vrednost železniških naprav 43.30 milijarde mark nasproti 42.02 v prejšnj. letu in 34.70 milijarde mark v letu 1938. Povečanje vrednosti naprav je deloma pripisati novim investicijam, v glavnem pa prevzemu nekaterih železnic, zlasti tudi nekaterih prog železniške družbe Donava-Sava Jadran. ki so bile že prej v upravi nemških železnic.

GOSPODARSKE VESTI

= Iz zadružnega registra. Pri zadrugi »Mlekotrg«, nabavno-prodajni zadrugi trgovcev z mlekom in mlečnimi izdelki v Ljubljani sta bili izbrisani članici upravnega odbora Ivanka Vrh in Fani Šinkovec, vpisani pa Marija Rančigaj in Frančiška Bevc. Pri Nabavni zadrugi državnih uslužbencev sta bila izbrisana člana upravnega odbora Alojzij Žigon in Slavko Raič, vpisana pa Franjo Gorečan, sodnik okrožnega sodišča, in prof. Franc Vrhovnik, oba iz Ljubljane.

= Postavitev tvrdke »Alpeko« pod civilno obvezno službo. Na podlagi naredbe o uvedbi civilne obvezne službe z dne 5. julija 1942, št. 106, v zvezi s členom 1. razglasom Vrhovnega komisarja na operacijskem ozemlju Jadransko Primorje o upravljanju Ljubljanske pokrajine z dne 20. septembra 1943, je prezident pokrajinske uprave div. general Rupnik odločil, da spada tvrdka »Alpeko«, gradbeno-industrijska družba z o. z. v Ljubljani pod civilno obvezno službo v smislu citirane navedbe in s pravnimi učinki te naredbe. Osebje se o tem obvesti tako, da se nabije ukaz o obvezni civilni službi znotraj sedeža ustanove in v delovnih prostorih.

= Prošnje za železnino za kmetijske namene. Ker podeželski trgovci, vaški obrtniki in blagovne zadruge večkrat prosijo kmetijski oddelek šefa pokrajinske uprave ali pa Kmetijsko zbornico za dodelitev železnine za kmetijske namene, objavljamo naslednja načelna pojasnila: Kmetijska zbornica daje dovolilnice za nabavo železnine samo neposrednim potrošnikom, torej predvsem kmetovalcem in vrtnarjem ,ne pa tvrdkam in zadrugam. Te pa imajo dvoje možnosti, da pridejo do železnine za kmetijske namene, in sicer: 1.) Ko prodajajo tako blago iz svojih že obstoječih zalog, dobe od kupcev dovolilnice za nabavo železnine (Eisenwarenbezugsberechtigungen), ki jih zbrane predlože nemškemu svetovalcu pri Pokrajinskem gospodarskem svetu v Ljubljani ter zanje dobe predpisane nakaznice za železo (Eisenscheine). S pomočjo teh nakaznic lahko vedno zopet obnove svoje zaloge. Tvrdke, ki iz kakega posebnega razloga sploh nimajo nobenih zalog železa, pa lahko pri Pokr. gospodarskem svetu zaprosijo za dodelitev nakaznic za železo (Eisenschein) da lahko s poslovanjem sploh prično. To prošnjo mora razen občine priporočiti tudi občinski kmetijski poverjenik. Vse tvrdke, ki žele, da bo kupcem pri njih nakazana železnina, naj Kmetijsko zbornico redno obveščajo o stanju svojih zalog in sicer vedno v začetku, pri večjih spremembah pa tudi v teku meseca. Pri tem je treba ločeno navesti blago nemškega in italijanskega izvora, prav tako pa tudi natančno težo železa neto za komad za vsako vrsto in vsak tip blaga. 2.) Druga možnost je ta, da zbira kmetijska zadruga od občinskega kmečkega poverjenika priporočene predloge svojih članov za nabavo železnine — ali pa podeželski trgovec zbere predloge svojih odjemalcev — in jih predlaga Kmetijski zbornici v Ljubljani. Ta preiskuje posamezne primere ter nato izda skupno dovolilnico za nabavo blaga; v tem primeru prevzame trgovec ali zadruga le prevoz in razdelitev blaga.

Knjiga dr. Franca Grivca

Narodna zavest in boljševizem

je samoniklo znanstveno delo ter je kot taka slovenskemu inteligentu neobhodno potrebna.

Taktika na vzhodu in jugu — kritje zapada

Pomemben komentar vojaškega sotrudnika agencije DNB o sedanjih vojnih dogodkih

Medtem ko postaja bitka v Normandiji vse od Cotentinskega polotoka do Caena zmerom hujša, priča potek bojev na italijanskem področju ter zlasti na vzhodu, da ima nemška taktika tam izključno ta cilj, da si zavaruje hrbet za boj na zapadu. S to ugotovitvijo pričenja vojaški dopisnik agencije DNB Martin Hallesleben svoj današnji komentar o položaju, v katerem pravi:

»Ako bo Nemcem uspelo, da bodo spričo svoje zadrževalne taktike na vzhodu in jugu spravili večino svojih sil do veljave in izraza na francoskem področju — razvoj nikakor ne kaže, da jim to ne bi uspelo — potem bo vsa invazija postala precej negotova zadeva in bomo lahko rekli, da bo nasprotnikova »strategija matematike«, ki računa le s številčno premočjo, s katero hoče uničiti nasprotnika, z matematično gotovostjo doživela polom. Kajti tedaj ne bo več številka odločilni faktor, temveč bo odločevala o boju operativna volja obeh nasprotnikov. Nemške priprave so take, da bo baš veliko število s katerim operira nasprotnik, postalo usodno zanj. Tako bo to vojno odločila jačja operativna ideja. Od pričetka rabe popolnoma novega orožja, kot je na pr. »V 1«, stopajo v krog odločilnih faktorjev, ki določajo potek bitke, povsem novi činilci, o katerih seveda še ni mogoče reči, ali bodo imeli za vojaško strategijo sličen revolucijonarni pomen kakor oklopniška taktika, ki so jo uvedli Nemci v letu 1940. Toda taka domneva nikakor ni izven območja možnosti, ker so Nemci oni, ki uvajajo v tej vojni vse, kar je presenetljivega, novega in posebnega tako glede tehnike kot uporabe sredstev in čet. Dosedanji boji na malem ozemlju, ki ga imajo Angloameričani, so z vso jasnostjo pokazali, da si hočejo Nemci pridobiti zgolj nekaj časa in sicer z docela točno določenim namenom. Prav ta pojav in dejstvo, da še niso stopili na plan, z vso težo svoje moči, so po našem mnenju zadostni dokaz za pravilnost tega prepričanja.

Medtem se je sovjetska ofenziva razširila na področju Kovlja, kjer naj bi sovražnik ob istočasnem prodiranju na srednjem odseku prodrl proti Varšavi. Zadržujoče nemške sile na srednjem odseku, ki so pustile boljševike do Vilne, nikakor ne kaže, da bi bile izločene iz borbe, marveč se bo morda njih odpor tam še ojačil. Nemci vrše svoje operacije zgolj z vidika, kaj je potrebno, da bi izvedli tako zvano »kritje«. Njihova doslednost mora začuditi marsikakega presojevalca. Toda doslednost je nujno podana, ako pregledamo vsa bojišča. Dosedanji potek sovjetske ofenzive kaže, da je sovjetski operatvni cilj, to je izločitev nemške odporne armade, še prav tako daleč, kakor je bil ob pričetku velenapada. Dejstvo, da so razširili boje v smeri proti Dvinsku in proti Vilni, je sicer zanje nedvomno uspeh, a nikakor ne more spremeniti okoliščin, ki so edino odločilne. Pri tem pa bo cena, ki jo morajo boljševiki plačati, vedno večja.«

Oklopniški strah in oklopniška pest

V boju proti oklopnikom so poleg topništva važna tudi sredstva za boj iz bližine. Doslej so bile ročne granate in posebni naboji najboljše sredstvo za boj grenadirjev proti oklopnikom. V najnovejšem času pa se jim je pridružilo orožje ki omogoča to borbo tudi iz večje daljave. Zastopniki nemškega tiska so si ogledali nekatera nova orožja, ki so se že obnesla.

To je predvsem tako zvani »oklopniški strah«. Enostavna priprava, ki deluje na raketni osnovi sliči cevi železnega dimnika, v katero polože granatni izstrelek. Vžig sledi brez vsake baterije s kondukcijskim tokom. V varni oddaljenosti lahko grenadir izstreli iz tega ročnega orožja svoj naboj ter tako uniči napadajoči oklopnik. Naboj, ki prebije vsak dosedanji tankovski oklop, izloči že vsled velikanske vročine, ki jo razvija, vsak oklopnik iz boja. Ravnanje s pripravo je izredno enostavno, ker ni občutljiva ter jo je mogoče brez posebnih težav uporabljati ob vsakem vremenu za več sto izstrelkov.

Slično deluje tako zvana »oklopniška pest«, ki je lažja kakor »oklopniški strah« in je vsled tega še lažje ravnati z njo. Grenadir nese lahko brez posebnih težav s seboj po dve »oklopniški pesti«. Pri njih sta orožje in municija združeni. Vse skupaj je majhna pločevinasta cev z nabojem. Eksploziv požene podobno kot pri »oklopniškem strahu« pesti sličnj naboj iz cevi. »Oklopniško pest« je kljub njeni enostavnosti mogoče uporabljati iz precejšnje oddaljenosti ter ima enak učinek kot »oklopniški strah«. Tudi »Goljat«, ki ga javnost že pozna s slik, je predvsem orožje pionirjev. Kot pes teče pri prihodu na svojo postojanko poleg svojega gospodarja. S seboj vozi mnogo razstreliva. Opremljen je z majhnim bencinskim motorjem. Ako ga spuste proti cilju, oklopniku ali bunkarju, se premika zelo naglo ter ga je mogoče voditi iz daljave. Svojemu cilju se približuje preko vseh zemeljskih ovir ter končno žrtvuje za svojo nalogo tudi samega sebe. Orožje, ki je sicer podobno igrački, ima izredno hud učinek, in ga je sovražnik že neštetokrat trpko občutil.

Beograd in Zagreb o Šubašićevi vladi

Beograd, 11. jul. Beograjski radio je v svoji oddaji »Srbski dnevni dogodki« zavzel stališče o novi jugoslovanski begunski vladi, ki sta v njej dva zastopnika komunističnega tolovajskega poveljništva. Govornik je med drugim izjavil, da si je stavila begunska vlada za cilj združiti vse tako zvane odporne sile v Jugoslaviji pod poveljstvom Josipa Broza-Tita. Z drugimi besedami pomeni to, da služi šubašićeva vlada le razbitju narodnega bojišča v deželi in izročitvi svojih pristašev komunističnim političnim komisarjem. Ravno tako, kakor se je nekoč skrila komunistična partija Francije za tako zvano ljudsko fronto, hočejo tudi sedaj komunisti skleniti začasen kompromis z delom jugoslovanske emigracije.

Zagreb, 11. jul. O novi »jugoslovanski vladi« z dr. Šubašićem na čelu, v kateri so tudi tolovaji dobili ministrska mesta, pripominjajo hrvatski časniki: »Vsem pada v oči dejstvo, da ni v novi vladi zastopana nobena srbska niti slovenska stranka. Poznavalci srbske politike vedo, da so vedno postavljali na odgovorna mesta nesrbske politike, kadar je bilo treba izvesti, kar bi metalo slabo luč na Srbe. Tako je bil tudi ob umoru Stjepana Radića notranji minister Slovenec dr. Korošec, ki je bil pred proglasitvijo diktature tudi ministrski predsednik. Tik pred pričetkom sedanje vojne so vzeli Srbi Hrvate v vlado, da bi s tem odvalili od sebe del odgovornosti.

Dejstvo, da je srbska dinastija poverila Hrvatu sestavo begunske vlade, dokazuje, da nameravajo hrvatskemu narodu storiti zopet kaj slabega.

Nov zločin ameriških letalskih gangsterjev

Berlin, 11. jul. O priliki napada na južnovzhodno Evropo so bombardirali ameriški letalci vzhodno od Zagreba več vasi. Odvrgli so bombe na koče in hleve v Hitnjaku, Rekovcu in Culincu, čeprav ni bilo v bližini nobenih vojaških objektov. Ameriški piloti tega niso napravili pomotoma, kajti po prvem napadu je 7 do 10 ameriških letal ponovno obstreljevalo iste vasi. Američani so pri tem uporabljali tudi neke posebne razstrelilne bombe.

Med in po tem napadu so priredili lovci, ki so spremljali ameriške bombnike, pravi lov na ljudi ter so napadali kmete, ki so delali na poljih. V nizkem poletu so prileteli nad njive ter zasledovali vsakega posameznega kmeta in tudi več žena, ki so se poizkušale rešiti v bližnje gozdove. V nekaj minutah je bilo ubitih 23 civilistov, mož in žena ter 78 težko in 95 lahko ranjenih.

Uspešni boji proti tolovajem

Berlin, 11. jul. Po zaključku velikega očiščevalnega podvzetja v južnoalbanskih gorah je nastalo te dni na področju Karlovca novo žarišče za pobijanje tolovajskih skupin na zapadnem Balkanu. Na težkem in nepreglednem ozemlju so predvsem hrvatski oddelki razbili ali uničili več močnih komunističnih tolovajskih skupin. Nemško-hrvaški oddelki so zasedli kraj Dresolićgrad, ki je bil prej v rokah tolovajev. V teh bojih so doletele boljševike velike izgube. V enem samem dnevu je bilo naštetih 760 padlih tolovajev.

Velike izgube so doletele komuniste tudi pri že zaključeni očiščevalni akciji v severno-hrvatskih gorah. Na drugih krajih so bili preprečeni izpadi obkoljenih tolovajev. Na obali je bilo uničenih mnogo tolovajskih skupin. Ista usoda je doletela bežeče ostanke teh čet, ki so se skušali rešiti na neki otok. Slabše tolovajske skupine so v Liki zaradi lakote ponovne napadle oskrbovalne ceste. Bile so povsod odbite. V Bosni so oddelki SS očistili nadaljnje ozemlje. Nemške čete so naletele v Črni gori na zbirajoče se nasprotnike ter preprečile komunistom prehod čez reko Lim.

Ameriški imperialisti terjajo francoska oporišča

Bern, 10. jul. Londonski dopisnik lista »Die Tat« poroča, da so tik pred prihodom De Gaullea nekateri severnoameriški politiki načeli vprašanje ameriških mornariških in letalskih oporišč na Karibijskem morju, tako na primer na Martiniqueu. Nadalje je prišel na misel, da bi bila otoka St. Pierre in Miquelon na severnem Atlantiku odlični oporišči za ameriško mornarico. Zahteval je naj Francija odstopi Ameriki ta otoka kot plačilo za vojni dolg iz let 1914/18. Neki demokratski senator je poleg tega prijavil ameriške zahteve po novi Kaledoniji na Pacifiku in po Dakarju.

Žrtve letalskih napadov v Franciji

Pariz, 10. jul. »L'Echo de la France« poroča, da je bilo v juniju o priliki anglo-ameriških strahovalnih napadov ubitih 17.233 civilistov. 18.250 ljudi je bilo treba prepeljati v bolnišnice zaradi nevarnih poškodb.

Neuspeh ameriškega vojnega posojila

Madrid, 10. jul. Peto ameriško vojno posojilo v znesku 16 milijard dolarjev na dan pred koncem podpisovanja kljub veliki propagandi ni bilo v celoti podpisano. Tako poroča EFE iz New Yorka. Zlasti v velikih mestih in v New Yorku je bil rezultat zelo slab.

Obvestila »Prevoda«

Nakazilo vina

Gostinski obrati in točilnice vina v občini Ljubljana, katere so popolnoma brez vina ter za mesec maj in junij niso dvignili nakupnic za nabavo vina, prejmejo nakupnice v sredo, dne 12. t. m., za obrate z začetno črko M, N in O. Nakupnice deli Prevod, Novi trg 4, III., soba št. 18. — Vino bo prodajal veletrgovec vina: Lasan Ivan, Vodnikova 17. Kdor pride po nakupnice, mora predložiti register za točenje alkoholnih pijač dotičnega obrata.

Razglas

Vsem pridelovalcem v Ljubljanski pokrajini

Ugotovilo se je, da pridelovalci niso prijavili pravilnih ploščin, posejanih s žitom ter posejanih s krompirjem in fižolom, tako da te ploščine niso v pravilnem razmerju s ploščinami njiv, ki jih imajo. Da se ta netočnost odpravi, se vsi prizadeti pozivajo, da se najkasneje do srede 19. t. m. javijo pri pristojnem občinskem uradu zaradi popravka netočne prijave. Po tem roku bo kontrola na mestu samem ugotavljala pravilnost prijav in se bo proti krivcem uvedlo kazensko postopanje.

Kronika

* **Odkritje rimskega mavzoleja.** V bližini kraja Ferrare v Pulju so odkrili temeljno zidovje mavzoleja iz rimske cesarske dobe, Gradnjo krasijo dragoceni ploskovni reliefi. Pri ogledu je ugotovil prof. Mirabella od mestnega muzeja v Pulju, da gre za mavzolej neke patricijke iz rodbine Julijcev. Domnevno gre za grob nečakinje cesarja Avgusta Antonije, ki se je delj časa mudila v Pulju.

* **38 krat je opravil pot okoli zemlje.** V okolici Lienza živi pismonoša Adsmüller, ki služi pri poštnem uradu v Št. Petru. Ta mož je že od svojega 20. leta zaposlen pri pošti in raznaša celih 37 let pisma po gorski okolici. Vsak dan opravi po službeni dolžnosti najmanj 30 km pota in so izračunali, da je doslej prehodil 366.000 km, kar pomeni toliko kolikor 38kratno pot okoli zemlje.

* **Malo je knjig,** ki bi bile za doraščajočo mladino tako primerne kakor je R. Kiplingova **Knjiga o Džungli,** ki je izšla v **Knjigarne** Tiskovne zadruge, Šelenburgova ulica 3.

Iz Ljubljane

Pereče vprašanje

Prebivalstvo mesta Ljubljane — tako nam pišejo — je po izrednih dogodkih narasto v dobi zadnjih treh let za približno 40 %. V mirnem času so bila v vročih poletnih dneh na razpolago samo v mestnem območju tri javna kopališča. Poleg tega je imelo prebivalstvo na razpolago še kopanje na Ježica pri Štirnu. Ob nedeljah in praznikih in delno tudi ob delavnikih so pa vozili celo posebni kopalni vlaki proti Medvodam in Lazam. V vojnem času vse to ni mogoče. Pred nekaj leti je pa bilo javno kopališče v Koleziji opuščeno, ker baje ni več odgovarjalo sodobnim predpisom.

Zaradi navedenih omejitev kopalnih možnosti in s tem zvezane nujnosti rešitve tega vprašanja, je mestno poglavarstvo na osebno pobudo tedanjega župana g. generala Rupnika s pospešenimi ukrepi našlo posrečeno rešitev s tem, da je priredilo s primerno ureditvijo odseka struge Ljubljanice, ki sega od tako imenovane Špice do prulskega mostu, v nekakšen kopalni bazen, ki je bil dostopem plavalcem kakor tudi neplavalcem. S tem ukrepom je bilo v polni meri ustreženo perečemu vprašanju. Saj je bilo v tem odseku struge dnevno omogočeno kopanje do 2000 ljudem brez najmanjše nezgode.

Letos pa, ko je spričo nezmanjšanega števila prebivalcev in novih ukrepov, ki delno onemogočajo kopanje, ta nujnost postala še mnogo večja, se je še ta posrečena misel in izvedba mestnega poglavarstva na prav poseben način opustila.

Pred dnevi so namreč delavci odstranili lesene stopnice, katere so vodile v strugo, češ da voda ni primerna za kopanje. Vse drugo, tako ležalne deske, slačilne kabine in prhe, so pa pustili. Tako imamo sedaj kopališče brez vode, odnosno z žabjo mlakužo.

Ako se je navedeno izvedlo z namenom, da se prepreči kakšna epidemična bolezen, potem je v tem stanju, v kakršnem je sedaj struga Ljubljanice, ta nevarnost mnogo večja, ker se čez dan poleg tega razvija še neznosen smrad. Zato apeliramo na mestno poglavarstvo, da pokrene vse potrebno, da se to stanje odpravi in omogoči zopetno kopanje v tem odseku struge. Ako pa tiče tehtni razlogi v zdravstvenem pogledu, potem bo to najbrž veljalo tudi za mestno kopališče ob Ljubljanici.

* * *

u— **Hrvatskim državljanom!** V petek dne 14. t. m. proslavi tudi tukajšnja hrvatska kolonija 55. rojstni dan Poglavnika dr. Ante Pavelića. Ob tej priliki bo v stolnici ob 7.30 zahvalna služba božja. Po cerkvenem opravilu bo konzul sprejemal v konzulatu čestitke. Častna dolžnost vseh hrvatskih državljanov je, da se te proslave polnoštevilno udeleže.

u— **Diplomiran je bil** 3. t. m. na filozofski fakulteti iz germanistike g. Dušan Ludvik iz Braslovč. Čestitamo!

u— **Reklamacije tobačnih izkaznic za mesec julij.** Mestni preskrbovalni urad naznanja, da so vse tobačne izkaznice za mesec julij upravičencem dostavljene. Tisti pa, ki jih dosedaj niso dobili, naj se od današnje srede, 12. julija, dalje zglase v tobačnem odseku mestnega preskrbovalnega urada v Puccinijevi ulici št. 2 na dvorišču Bonačeve hiše. S seboj naj prineso glavo stare tobačne izkaznice, krušno karto za mesec julij in osebno izkaznico.

u— **Prijave tobačnih upravičencev.** — Mestni preskrbovalni urad opozarja tobačne upravičence, da se morajo pri svojih dosedanjih trafikah naznaniti z novo tobačno izkaznico in z glavo stare tobačne izkaznice **najkasneje do sobote 15. julija.** Po tem roku trafikanti brez prejšnjega dovoljenja mestnega preskrbovalnega urada ne bodo smeli vpisovati novih odjemalcev.

u— **Deževju ni kraja.** Med kresom in Jakobovim imamo po navadi vsako leto najbolj vroče, če ne ta čas, ko mora vse zoreti in se vsepovsod ponujajo opravki kmetu in vrtninarju! Letošnje leto nam pa hoče zagosti, menda zato, ker smo minuli dve leti imeli prav sušno in toplo vreme. Letos imamo lepo vreme le v kratkih obrokih. Obetali smo si, da bo ta teden sončno vreme, saj je zemlja že dovolj napojena. Toda po nedeljskem večernem neurju je vreme še nadalje kislo. Tudi včeraj zjutraj smo se zbudili v dežju. Lilo je nato vse dopoldne.

u— **Dvojni jubilej uglednega obrtnika.** V sredo 12. t. m. praznuje ugledni ljubljanski obrtnik g. Praznik Ivan, lastnik mizarskega podjetja na Zavrteh št. 9, v krogu svoje družine 55letnico rojstva. Istotako pa poteče letos tudi 25 let, odkar se je poročil z go. Frančiško roj. Kogovšek iz stare vodmatske družine. Jubilant je iz prijazne Bučke pri Novem mestu, sin trdnega kmeta. Življenje pa ni bilo praznično, temveč se je moral boriti z neštetimi težavami, preden je dosegel današnji položaj. Mizarske obrti se je izučil na Radovici pri Metliki, odkoder se je napotil v Nemčijo, kjer si je izpopolnil strokovno znanje. Pri odsluženju vojaškega roka ga je zatekla svetovna vojna, tako da je nosil polnih devet let vojaško suknjo in čin narednika-vodnika, odkoder mu tudi njegova točnost in strumnost. Leta 1919. se je poročil, dve leti nato pa je začel samostojno izvrševati mizarsko obrt. V srečnem zakonu z go. Frančiško so se mu rodili dva sina in tri hčerke, ki mu vsi pridno pomagajo pri podjetju. Iz povsem skromnih početkov se je po mnogih težavah razvil v uglednega obrtnika, tako da zavzema danes vodilno mesto v svoji stroki. V polni meri dela v obrtniških organizacijah. Bil je zadnji dolgoletni predsednik samostojnega Združenja mizarskih mojstrov, sedaj pa je predsednik Gospodarske zadruge mizarskih mojstrov in to od njenega početka do danes, ter tudi njen soustanovitelj. Poleg tega je predsednik sindikata lesne stroke, prisednik razsodišča zavoda za socialno zavarovanje, član uprave Obrtniškega doma »Govejek« ter svetnik Pokrajinskega gospodarskega sveta. Vedno se je boril za dobro obrtništva, priden je ko mravlja, pravi veseli Dolenjec, zaželjen v vsaki prijetni družbi kot dober in zabaven družabnik. Mnogi pomoči potrebni so mu hvaležni za marsikako uslugo in dobroto, saj ima za bližnjega vedno odprto roko. Slavljencu in soprogi kličejo tovariši in prijatelji: »Še na mnoga leta!«

Ravn. Josip Christof †

V visoki starosti 82 let je umrl v Ljubljani upokojeni šolski ravnatelj g. Josip Christof, soustanovitelj in prvi vodja po njem imenovanega zavoda, ki že 41 let uživa dober glas. Večkrat so bile naglašene pokojnikove vrline in zasluge tudi pred širšo javnostjo, zlasti pa smo se ga spominjali v začetku septembra 1933, ko je praznoval kar tri jubileje, in sicer svojo 70letnico, 30letnico svojega učnega zavoda in 50letnico mature. Bil je metliški rojak. Maturiral je 1883 v Ljubljani in je po praktičnem učiteljskem izpitu služboval nekaj let kot privatni učitelj, potem pa v notarskih in odvetniških pisarnah kot pisarniški vodja. Ustanovil je tudi javno informacijsko pisarno, leta 1903 pa je izvedel svoj načrt z ustanovitvijo slovenskega trgovskega tečaja. Dokler je mogel, se je trudil za svoj zavod in ga tako izpopolnil, da lahko tekmuje s podobnimi zavodi v inozemstvu. Že tisoči gojencev in gojenk so tu črpali primerno izobrazbo za dobre službe.

Kot dober organizator je ravnatelj Christof ustanovil že leta 1908. v Ljubljani samostojno Društvo odvetniških in notarskih uradnikov, kateremu je več let predsedoval. Bil je odlikovan, a v največje zadoščenje so mu bili v jeseni življenja uspehi njegovega učnega zavoda in dobra preskrba vseh njegovih otrok. Srečno je vzgojil hčerko-edinko in pet sinov, od katerih je Oton že dolga leta med najzvestejšimi sodelavci v upravi Konsorcija »Jutra«. Žalujočim družinam sporočamo odkritosrčno sožalje, pokojnik pa si je z delom zagotovil najlepši spomin.

Bibliofilska tombola

Mnogi meščani ob nakupu tombolskih tablic izprašujejo, kdaj bodo dobili novo Šalijevo pesnitev: **»Spev moji zemlji«.**

Vse interesente obveščamo, da bomo **ob prodaji ugotovili naklado te bibliofilske knjige, ki jo bodo prejeli vse kupci tombolskih tablic.** Pesnitev obsega okrog 500 verzov in jo ilustrira priznana slikarica **B. Remčeva.**

Pridno segajte po tombolskih tablicah! Samo ta knjiga bo vredna skoraj toliko, kolikor vas stane ena tombolska tablica. Tiskana bo izključno le za kupce tombolskih tablic.

Tablice so na razpolago pri pooblaščenih prodajalcih v Gradišču štev. 2 in v Ulici 3. maja.

RAZSTAVA
ANICA SODNIK
ZUPANČEVA
PASAŽA · KOS

u— **Neimenovana gospa** daruje 100 lir slepemu Tonetu za nabavo harmonike.

u— **Namesto venca na grob** ge. Jenkove poklanja družina Richterjeva, Karlovška cesta 2, 200 lir za slepce.

u— **Tečaj za popravne in privatne izpite — Novi (Turjaški) trg 5.** Začetek v ponedeljek. Poučujejo profesorji. Honorar zmeren. **Vpisovanje dopoldne.**

u— **Tečaji stenografije (slovenske in nemške), knjigovodstva, korespondence, nemščine itd. se prično 15. julija.** Izbira predmetov po želji. Obisk navedenih tečajev se priporoča predvsem dijakom-injam, enako vsem ostalim, ki se želijo izpopolniti v teh strokovnih predmetih. Vpisovanje dnevno. »Trgovski učni zavod«, Kongresni trg 2-II.

u— **Srednješolce-ke opozarjamo na počitniške tečaje (instrukcije) vseh predmetov za gimnazije in strokovne šole,** ki pričnejo 15. julija. Ločeni oddelki po predmetih in razredih. Posebni oddelki za popravne izpite in privatiste, Specialni tečaji matematike, klasičnih in modernih jezikov. Vpisovanje dnevno: **Specialne strokovne instrukcije, Kongresni trg 2-II.**

Ali veste, katera tema je za nas danes aktualna?

Nabavite si knjigo dr. Franca Grivca:

NARODNA ZAVEST IN BOLJŠEVIZEM!

u— **Učni tečaji za srednješolce in privatiste.** Oddelki za prvošolce in drugošolce. Poučujemo vse in posamezne predmete. — Dijaki: Delavska zbornica, Miklošičeva cesta 22-I. Dijakinje: Lichtenturnov zavod. Ne odlašajte! Učnina nizka. Vpisovanje dnevno dopoldne za vse v **Lichtenturnovem zavodu.**

u— **Specialni tečaji stenografije (slovenske in nemške), knjigovodstva, korespondence, nemščine itd. prično 17. julija.** Izbira predmetov po želji. Obisk tečajev se priporoča predvsem dijakom-injam, enako ostalim, ki se želijo izpopolniti v teh predmetih. Vpisovanje dnevno: **»Trgovski učni zavod«, Kongresni trg 2-II.**

u— **Bodoče prvošolce-ke in drugošolce-ke opozarjamo na počitniški specialni korepetitorij »Napredek«,** ki pripravlja učence-ke iz vseh predmetov ali posamezno za prvi in drugi razred gimnazije. Ločeni oddelki. Pričetek 15. julija. Vpisovanje dnevno: **Specialne strokovne instrukcije, Kongresni trg 2.**

Iz Novega mesta

Novomeška realna gimnazije je končala pouk 17. junija. Zaključna božja služba pa je bila 30. junija. Ob zaključku je bilo vpisanih 143 učencev in 96 učenk; Od teh pouka ni obiskovalo 29 učencev, ki služijo pri domobrancih, in 3 učenke, ki zaradi prometnih razmer niso mogle k pouku. Ocenjenih je bilo torej 207. Učni uspeh je ugoden. Z odličnim uspehom je **izdelalo 27 učencev in učenk ali 18 odst. vseh ocenjenih, 92 učencev ali 44 odst. s prav dobrim in 70 ali 34 odst. z dobrim uspehom.** Popravni izpit ima 12 učencev in učenk ali 6 odst. Padlo je 6 učencev in učenk ali 3 odst. Maturo sta položila 2 kandidata.

Cepljenje. Prejšnji teden je bilo cepljenje zoper tifus tudi v Škocjanu. Beli Cerkvi, Št. Petru in okolici mesta. Udeležba je bila skoraj 100 odst. Šef hig. zavoda g. dr. Debeljak Franc je imel s svojim osebjem res ogromno dela. Nazadnje so prišli na red celo zamudniki, oni, ki so se bali »posledic« injekcij, ki so pa bile zelo mile. Kljub temu, da je bila publikacija v omenjenih vaseh nekoliko pomanjkljiva, je bila udeležba večja kakor v Novem mestu samem, kjer je bilo že nekaj zanikrnežev poklicanih na odgovor. Ostali sledijo.

Zakloniščа. Mestno županstvo je začelo gradnjo javnih zakloniščа na več krajih. Zakloniščа so v živi skali. Izkopano kamenje, ki ga je mnogo, bo služilo za posipanje cest. Manj pa se gradi zasebnih zakloniščа, ker je delo združeno z velikimi stroški.

S Štajerskega

Zborovanje v Vurbergu. Na gradu Vurberg pri Ptuju se je sestalo 25 taboriščnih vodij štajerskega Heimatbunda. Sestanek je trajal tri dni in v tem času so udeleženci tečaja pretresli zlasti vprašanja ljudske politike na Spodnjem Štajerskem. Zborovanje je otvoril in vodil glavni delovni vodja Lukež, o narodnostnem problemu pa ga je govoril dr. Carstanjen, ki je seznanil tečajnike z zemljepisnimi in zgodovinskimi osnovami Spodnje Štajerske. V zvezi s tem je podal okvirno poročilo o nalogah štajerskega Heimatbunda. Aktualna politična vprašanja Spodnje Štajerske je obravnaval Treml, dočim je govoril delavski vodja Schäfer o delavskih zadevah. V teku zborovanja je poročal Hauer o metodi jezikovnega pouka, dočim je dajal Böhme napotke na podlagi izkustva o političnem pouku. Po sklepu zborovanja so šli voditelji taboriščі v Maribor, kjer jih je sprejel zvezni vodja Steindl. Tu so imeli udeleženci vurberškega zborovanja priliko ogledati si razstavo Heimatbunda. Iz Maribora so se odpravili na obisk v Hajdino ter so obikali v ptujski okolici nekaj taboriščі. Preko Ormoža in Savrča so se vrnili v Maribor, odkoder so odpotovali na svoje domove.

V Gradcu je umrla hišna posestnica Marija Lenček. Učakala je 82 let, položili pa so jo v torek, 11. julija na centralnem pokopališču v rodbinsko grobnico.

V Vojniku sta se poročila Jakelj Kovač in Ana Miegl. Nevesta je iz Budjejovic, ženin pa je spodnještajerski kmet. Ker je navdušen sodelavec Heimatbunda, je bil imenovan za vodjo krajevnega urada. Tudi pri brambovcih je od vsega početka in je bil prevzet tudi v SA, zaradi česar sta bila za poročni priči Scharführer Ervin Gratschner in Maks Kovač.

Poseben dodatek sladkorja za 64. in 65. razdeljevalno dobo dobivajo potrošniki. Ta izredna delitev je v zvezi z ugodno sadno letino ter je namenjena vkuhavanju. Vsaka oseba prejme pol kg sladkorja.

Iz Trsta

»Tosca«. Ta teden vprizarjajo v Rossettijevem gledališču »Tosco«. Sodelujejo sopranistka Marija Polla, kot Cavaradossi tenor Varagnolo, kot Scarpia pa baritonist M. Albanese.

Mrtvaški zvon. Te dni so umrli v Trstu 45letni Avgust Cej, 50letni Marij Kapelan, 54letna Ana Mužina-Čermalja, 76letna Flora Kuzmanič-Rossini, 63letni Anton Kovška in 83letna Frančiška Ziobec vdova Zabrič.

Himen. V Trstu so se poročili uradnik A. Mrevlje in gospodinja Marija Guglielmi, kočijaž Ivan Sau in gospodinja Antonija Vižintin vdova Kozlovič, zasebnik Jožef Turel in gospodinja Petra Cechi.

874.518 lir je zbral Trst do sobote 8. julija v prid oškodovancem zaradi letalskih napadov.

Do smrti povožen. V ulici Mlin na veter je povozil avtokar 67 letnega Antona Houška iz Ulice sv. Sergija 5. Starček je obležal z zlomljeno desno nogo in številnimi poškodbami, ki je za njimi podlegel.

Tatvine nakaznic se množijo. 58letni Adalgisi Bonivento so bile ukradene v neki trgovini v ulici Sedmih vodnjakov živilske nakaznice cele družine. Tudi 32letna Marija Benevali je bila oškodovana za živilske nakaznice cele družine, ki jih je izmaknil neznan zlikovec. Antonu De Vita so ukradli v predoru tobačno nakaznico. Tudi trgovec Marij Pileri je prišel ob tobačno nakaznico, ki jo je bil pustil na prodajni mizi svoje trgovine v ulici Cavana. Policija razčiščuje omenjene tatvine.

Iz Gorice

Zbiralnice že obratujejo. Z 10. julijem so pričele obratovati zbiralnice za letošnji žitni pridelek v Krminu in v vseh drugih središčih, ki jih je določil pokrajinski gospodarski urad. Med drugim bodo zbiralnice v središčih pridelka v Krminu za kraje Krmin, Kapriva, Dobrovo v Brdih in Dolenje v Brdih. V Romansu za Romans in Marijan, v Zagradu za Zagrad, Faro in Gradišče ob Soči. Določene cene so — žito 350 lir za metrski stot, ječmen 280 lir, oves 240 lir, koruza 250 lir.

Občinska knjižnica zaprta. V času od 20. julija do 5. avgusta bo goriška mestna knjižnica zaradi čiščenja prostorov ter inventarnih del zaprta. Vse izposojene knjige je vrniti do srede julija.

Smrt znanega duhovnika. V Gorici je umrl duhovnik Jakob Rejec. Doživel je častitljivo starost 78 let. Bil je znan po vsej goriški nadškofiji.

Nad 30.000 lir škode ima 41 letna posestnica Alice Olivo iz Romansa v Furlaniji. Tatinski zlikovci so ji odpeljali s hleva dva vola. Oblastva poizvedujejo za krivci.

Tatovi po furlanskih hlevih. V Romansu so se pojavili v hlevih treh posestnikov tatinski zlikovci, ki so odpeljali tri vole. 59-letni Mihael Kuglič, 65 letni Spesot in 37-letni Ivan Barbora so oškodovani za skupno 100.000 lir. Oblastva poizvedujejo za krivci.

Beležnica

KOLEDAR:

Sreda, 12. julija: Mohor in Fortunat, Bojan.

DANAŠNJE PRIREDITVE:

Kino Matica: Stranpota.
Kino Sloga: Mala nočna glasba.
Kino Union: Uspavanka.

DEŽURNE LEKARNE:

Danes: Dr. Kmet, Ciril Metodova 43, Trnkoczy ded., Mestni trg 4, Ustar, Šelenburgova ulica 7.

ZATEMNITEV
je strogo obvezna od 22. do 4. ure.

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Sreda 12. julija ob 17.30: **Marija Stuart.** Red B.
Četrtek 13. julija ob 17.30: **Marija Stuart.** Red A.

OPERA

Sreda 12. julija ob 18.: **Mrtve oči.** Red Sreda.
Četrtek 13. julija ob 18.: **Paganini.** Red Četrtek.

*

E. d'Albert: »Mrtve oči«. Opera s prologom po pesnitvi H. Heinza Ewersa in M. Henryaca. Prevel: N. Štritof. Pastir — Banovec, Kosec — Dolničar, Pastirček — Barbičeva, Arcesius — Janko, Myrtocle — Heybalova, Aurelius Galba — Dolničar, Arsinoe — Polajnarjeva, Marija iz Magdale — Golobova, Ktesiphar — M. Sancin, Rebecca — Poličeva, Ruth — Karlovčeva, Esther — Ramšakova, Sarah — Škerjančev, Bolna žena — Mauserjeva. — Dirigent: S. Hubad. Režiser: C. Debevec. Načrti kostumov: J. Vilfanova.

Vsi gojenci operne Baletne šole naj se zglasé v soboto 15. t. m. ob 9. uri v Operi ter naj prinesó svoje dijaške knjižice, ki so jih prejeli v začetku semestra, s seboj. V soboto bo zaključek šolskega leta.

Oddajniška skupina Jadransko Primorje
RADIO LJUBLJANA

SREDA, 12. JULIJA:

7.00—7.10: Poročila v nemščini. 7.10—9.00: Jutranji pozdrav. Vmes: 7.30—7.40: Poročila v slovenščini. 9.00—9.10: Poročila v nemščini. 12.00—12.30: Opoldanski koncert. 12.30—12.45: Poročila v nemščini in slovenščini, napoved sporeda. 12.45—14.00: Veseli zvoki. 14.00—14.10: Poročila v nemščini. 14.10—15.00: Vsakemu nekaj. 17.00—17.15: Poročila v nemščini in slovenščini. 17.15—17.45: Otroška ura — Otroško igrico vodi Maša Slavčeva. 17.45—18.15: Pisan drobiž. 18.45—19.00: Gospodinjska ura — Wraber Maks: Zakaj se mleko kvari? 19.—19.30: Slovenski napevi. 19.30—19.45: Poročila v slovenščini. 19.45—20.: Razgledi. 20.—20.15: Poročila v nemščini. 20.15—21.: Schubert: Labodji spev — izvajajo: M. Zakrajšek — sopran, D. Pertot — bariton, klavirska spremljava: M. Lipovšek. 21.00—22.00: Radio zapoje vsakemu svoje. 22.00—22.15: Poročila v nemščini in napoved sporeda. 22.15—23.00: Glasba za lahko noč. 23.00—24.00: Prenos sporeda nemških radijskih postaj.

Kulturna

Narodopisje Slovencev

Kot prvi zvezek **Znanstvene knjižnice založbe Klas** (J. Žužek) v Ljubljani je izšel prvi del zbornika **»Narodopisje Slovencev«.** 352 stran. obsegajočo knjigo, ki jo je okusno natisnila **Narodna tiskarna,** je priredil vršilec dolžnosti ravnatelja Etnografskega muzeja v Ljubljani dr. Rajko Ložar, ki je tudi prispeval največji del v tem zvezku natisnjenega gradiva. Celotno delo, ki bo obsegalo dve knjigi je pripravljeno ob sodelovanju pokojnega jezikoslovca dr. Breznika, čigar prispevek o ljudskem jeziku izide v drugem delu, profesorjev dr. Ivana Grafenauerja in dr. Franca Kotnika, ravnatelja Franca Marolta, Borisa Orla in dr. Sergija Vilfana.

Ti priznani strokovnjaki so nam pripravili narodopisni priročnik kakor ga doslej še nismo imeli, dasi je sodil že dolgo med neogibne naloge naše znanosti in reprezentativne potrebe slovenske kulture. Ob sodelovanju strokovnjakov in s prikupnim pogumom založnika, ki je vzel nase vse breme take izdaje, bo, kakor upamo, s skorajšnjim izidom druge knjige zaključeno delo, o katerem lahko takoi rečemo, da je v čast slovenski kulturi. In ne samo v čast. Tako, znanstveno dobro zasnovano, pregledno in vsebinsko zelo bogato delo ostane še dolgo neprekosljiv priročnik za vsakogar, kdor se z globljim zanimanjem bavi z narodopisnimi vprašanji ali se sploh zanima za slovensko ljudsko kulturo, ki je podlaga vsega našega narodnega bitja in žitja. Ob tem delu se bo mogel slovenski izobraženec tesneje približati samim virom slovenske ljudske kulture, doživeti ob njih svojske značilnosti naše narodnosti, občutiti duha starine in spoznati, da je organičen razvoj narodne kulture mogoč samo v stiku z živo ljudsko podlago sleherne kulturnosti. Koliko manj napak bi delali v preteklosti in nemara tudi v sedanjosti, če bi bila narodna zavest vsakega, posebej še mladega izobraženca trdno podprta z narodopisnim znanjem, kakor ga nudi v vsej celotnosti in preglednosti šele pravkar izišli prikaz naše ljudske kulture! Upravičeno se danes upiramo slehernemu svetovljanstvu in internacionalizmu, če se ne naslanjata na narodnost kot organično izhodišče vsakega nadaljnjega razvoja; a tudi narodnosti ni mogoče doumeti v vsej njeni notranji resničnosti, če ne poznamo ljudske kulture. Tako je torej znanje ljudske kulture ali z drugo besedo: narodopisja podlaga pravilni narodni zavesti in neogiben pripomoček pri razumevanju nadaljevanju, ustvarjanju in pravilnem usmerjanju vsega narodnega življenja. Samo površni ali destruktivni ljudje se ne ozirajo na to, kar je značilno za kulturno življenje ljudstva, ki je ne samo nosilec nekaterih preprostih, vendar vekovitih kulturnih vrednot, marveč tudi prvi zakladnik resničnega narodnega duha. Zato je treba pri vseh načrtih, ki se tičejo naroda, uvaževati tudi ljudsko dušo in njene posebnosti. To pa ni mogoče brez znanja, in znanje je zopet težko dostopno, če ni združeno v sintetično sestavljene preglede in zbrano v priročnike.

Dr. Rajko Ložar označuje v uvodu namen in značaj knjige takole: »Med poglavitne naloge Narodopisja Slovencev spada prikaz celotne naše ljudske kulture, ki v tej obliki ni bil še objavljen. Vzporedno s tem naj delo tudi pokaže bralcu, kaj je narodopisje in še posebej slovensko narodopisje kot znanost ter zato lahko smatramo to delo kot uvod v etnografijo. O njegovi potrebnosti skoraj ni izgubljati besed. Izvajanja posameznih avtorjev so za to še posebej primerna, ker so se vsi točno držali meje med narodopisjem in narodoslovjem. Kjer pa so bili prisiljeni poseči preko nje, so to metodično utemeljili. Ta pregled bosta, upamo, nadalje s pridom jemala v roke šolnik in dijak, ki sta podoben priročnik gotovo že pogrešala. Končno naj to delo širi pogled v vrednote, ki jih ustvarja ljudstvo in ki so neobhodno potrebna podlaga visokega narodnega življenja.«

Spričo tega, da domače narodopisje ni bilo še nikdar pri nas obdelano zares sistematično, najsi sicer naša etnografska literatura ni ravno pičla, so bile pri sestavljanju dela seveda razne težave, ki jih urednik omenja v uvodu in pravi da bo znanstvena popolnost lahko dosežena šele v prihodnosti. Zato takoj opozarja bralce, ki imajo kaj neznanega gradiva, da ga pošljejo ljubljanskemu Etnografskemu muzeju.

Za danes se omejujemo na to, da naznanimo delo in opozorimo na velik in trajen pomen, ki ga ima »Narodopisje Slovencev« za našo kulturo. V zadnjih letih je izšlo le malo slovenskih knjig ki bi jih mogli po nadčasovnem pomenu primerjati s to izdajo ki bo ostala med fundamentalnimi deli slovenske znanstvene kulture. Naj v okviru te splošne sodbe samo informativno navedemo vsebino prve knjige »Narodopisje Slovencev«.

Prva razprava **»Narodopisje, njegovo bistvo, naloge in pomen«** je iz peresa dr. Rajka Ložarja. Pisec obravnava poglavitne pojme in znanstveno metodično omejuje obseg narodopisnih proučevanj. Tu je beseda o narodoljudstvu in njegovi kulturi in o narodopisju kot znanosti. Prof. dr. France Kotnik je prispeval (str 21—53) **»Pregled slovenskega narodopisja«.** Od protestantskih piscev preko Valvasorja in razsvetljencev vodi z bibliografskimi podatki in primernimi označbami k romantikom, nakar se posebej zaustavlja pri Novicah, Slovenski Bčeli, Slovenskem Glasniku Zori, Vestniku in Slovanstvu, nato pa obravnava Kres Gregorja Kreka in druge. Posebej je obdelan dr. Matija Murko, s katerim se je začel prelom z romantično strujo in prehod na novo, znanstveno trdnejša pota. Posebno poglavje v tem pregledu je posvečeno tudi dr. Karlu Štreklju. Nadalje se obravnavajo Časopis za zgodovino in narodopisje in navajajo zbirke narodnih pripovedk, nato pa slede narodopisci v Ljubljani (Mantuani, Mal Zupanič, J. Barle, I. Šašelj, dr. Lokar A. Sič, I. Merhar, Stanko Vurnik I. Grafenauer, J. Glonar, J. Kelemina, A. Melik, N. Kuret, V. Novak, Mrkun, Marolt B. Orel i. dr.).

V nadaljnji krajši razpravi obravnava Rajko Ložar **»Naselje in zemljišče«.** Karakterizira naselja in njih tipe ter oblike zemljiške razdelitve in jih kaže v luči narodopisja. Znatno obširnejši je spis Rajka Ložarja **»Kmečki dom in kmečka hiša«.** Tu je beseda o raznih hišnih tipih na Slovenskem in o sestavnih delih slovenske kmečke hiše. Isti pisec se bavi v posebni razpravi s **»Pridobivanjem hrane in gospodarstvom«** (98—192). To je eden najizčrpnejših spisov v tem delu priročnika. Pisec obravnava nabiranje rastlin in sadežev, lov in ribolov, poljedelstvo, živinorejo, planšarstvo in pastirstvo, ljudsko čebelarstvo vrtnarstvo in vinogradništvo. Nadaljnjo razpravo pa je dr. Ložar posvetil **ljudski hrani:** tu karakterizira vrsto hrane in jedi ter razpravlja splošno o hrani in prehrani, vedno seveda z etnografskega stališča.

Razprava **»Očrt slovenskega narodopisja«,** ki jo je spisal mladi pravni zgodovinar dr. Sergij Vilfan, nadaljujoč znanstveno delo, ki mu je pri nas položil temelje pokojni Metod Dolenc, obravnava nastanek ljudskega prava, dalje slovensko ljudsko pravo, pravne običaje, pravne spomine v ljudskem izročilu in imenih ter končno pravne starine. — **S slovenskimi ljudskimi običaji** se bavi v sintetično sestavljenem prispevku Boris Orel, ki si je obilno snov pregledno razdelil v dva dela. Prvi z naslovom »Trije mejniki v človeškem življenju« obravnava običaje v zvezi s porodom in krstom, ženitovanjem, smrtjo in pogrebom. Drugi del pa združuje v pestre podobe leto, njegove čase in praznike, in sicer v tejle vrsti: zgodnja pomlad pomlad, poletje, jesen, zima.

O pomenu in vrednosti posameznih razprav bo lahko spregovorila strokovna kritika, nesporno pa so vsi spisi na primerni znanstveni višini, kar pomeni metodično proučevanje tvarine in nje kritično obdelavo; po stilu pa je vsaka razprava lahko umljiva tudi širšim vrstam izobraženstva, saj gre za snov, ki je že sama pregledna in vabljiva. Tako se knjiga, vredna proučevanja, tudi prijetno bere.

Posebno vrednost pa dajejo **»Narodopisju Slovencev« številne ilustracije:** posnetki hiš, interierov, predmetov prizorov, podobe nekaterih krajev in mest, reprodukcije etnografsko zanimivih umetniških slik, tlorisi kmečkih stavb itd. Tudi v tem pogledu je knjiga s svojimi pestrimi podobami prav mikavna, dostojna svojega znanstvenega namena in kulturnega poslanstva. Omeniti je treba tudi pregledno sestavo dobro razvrstitev ilustracij, sploh ugodno grafično sliko in opremo te nesporno dragocene slovenske knjižne novitete.

Najvišje cene na ljubljanskem živilskem trgu

Z odlokom VIII št. 168-13 je šef pokrajinske uprave dne 10. VII. 1944 določil za tržno blago v Ljubljani najvišje cene, ki **veljajo od torka 11. julija 1944 zjutraj dalje do objave novega cenika.**

Najvišje cene, ki je po njih dovoljeno v Ljubljani prodajati v ceniku navedeno blago in ga plačevati, so naslednje:

Kislo zelje 4.50 L; kisla repa 4.20 L; nova repa brez zelenja 3; zelje v glavah 8 L; ohrovt 5 L; rdeča pesa 6 L; kolerabice 4 L; karfijola 12 L; grah v stročju 10 L; luščeni grah 18 L; fižol v stročju 12 L; vrtne bučke 8 L; kumare 12 L; kilogram bele in rdeče redkvice 8 L, šopek po 12 dkg 1 L; glavnata solata 6 L; radič 6 L; špinača 6 L; šopek zelenjave za juho 0.50 L; osnaženo rdeče korenje 6 L; peteršilj 6 L; čebula 6 L; česen 8 L; osnaženi hren 4 L; rabarbara 4 L; češnje 12 L; osnažene vrtne rdeče jagode 25 L; liter gozdnih rdečih jagod 15 L; liter borovnic 8 L; ribez 20 L; sveže lipovo cvetje 10 L.

Kjer ni posebj naveden liter, veljajo cene za kilogram. Opozarjamo pa, da vse te najvišje dopustne cene veljajo samo za blago, pridelano v Ljubljanski pokrajini, ker za blago, uvoženo iz drugih pokrajin, veljajo cene, ki jih za vsako pošiljko posebej odobri šef pokrajinske uprave.

Ponovno pa opozarjamo prodajalke in prodajalce, da mora biti po teh cenah naprodaj vse blago zdravo, otrebljeno in v takem stanju, kakor je opisano v ceniku. Vsa povrtnina mora biti osnažena in oprana, vendar pa ne več mokra ali namočena, pač pa sveža. Vse te najvišje dopustne cene in tudi vse nižje cene morajo biti vidno označene na vsem v ceniku navedenem blagu ne samo na Vodnikovem in Pogačarjevem trgu, temveč tudi na živilskih trgih v Mostah, na Viču, na Sv. Jakoba trgu in v Šiški, enako pa sploh pri vseh prodajalkah in prodajalcih po vsej mestni občini ljubljanski.

Blago, ki so bile cene zanj objavljene v prejšnih maksimalnih cenikih in jih sedaj ni v ceniku, se mora prodajati po prejšnjih cenah kakor ob isti letni dobi lanskega leta, če ni bilo za tisto blago s posebno odločbo šefa pokrajinske uprave — odsek za določanje cen — odobrena drugačna cena.

Ponavljamo, da imajo prodajalci na drobno dolžnost na blago postaviti listič z enotno ceno in kakovostjo blaga. Ta cenik mora biti obešen na vidnem mestu tako v trgovinah na debelo kakor tudi v prodajalnah na drobno. CenIki se dobe v mestnem tržnem uradu po 50 centesimov.

Za pridelke, ki jih ta cenik ne navaja, veljajo zadnje cene iz prejšnjih cenikov.

Kršitelji predpisov tega cenika bodo kaznovani po naredbah z dne 26. jan. 1942 št. 214 ter po naredbi z dne 12. marca 1941. M. s. št. 358.

SPORT

V nekaj vrstah

Med nedeljskimi športnimi izidi iz Nemčije, med katerimi je bilo tudi ob tem letnem času največ nogometnih, navajamo po prvih virih tele: tekme za Tschammerjev pokal: Markersdorf—Wiener Neustadt 9:3, Dresdner SK—Planitzer SC 5:1 itd. V medmestni tekmi Bratislava—Chemnitz so zmagali Slovaki s 6:2. — Nova rekorderka Gisela Gross je na eni nedeljskih prireditev zabeležila kar 3 zmage v vodi, in sicer na 100 m prosto z 1:17.1, na 400 m prosto s 6:13.3 in na 200 m prsno s 3:05.3. — V boksarskem dvoboju med Vogtom in Kreitzom je zmagal prvi v 8. kolu k. o.

Hrvatski nogometni prvak v izvrstni formi. Moštvo zagrebškega Gradjanskega je dvakrat nastopilo proti madžarskemu prvaku Velikem Varadinu. Prvič je bilo v Velikem Varadinu, kjer sta se nasprotnika ločila z remisom 1:1, v drugem srečanju pa je Gradjanski v Budimpešti po odlični igri premagal madžarskega prvaka z nič manj ko 4:0.

Ferencvarosi TK — madžarski pokalni zmagovalec. V prvi finalni igri za madžarski pokal v Budimpešti sta se razšla oba tekmeca, madžarski nogometni prvak NAC Veliki Varadin in Ferencvarosi TK z neodločenim izidom 2:2. V drugi tekmi v Velikem Varadinu pa je Ferencvarosi TK z lahkoto premagal nasprotnika s 3:1. V moštvu zmagovalcev se je najbolj uveljavil bivši jugoslovanski reprezentativni igralec Šipoš.

Hrvaška : Slovaška 5 : 0 v tenisu. V Pyštianu sta se sestali meddržavni teniški zastopstvi Slovaške in Hrvaške. Hrvati so se tamkaj revanširali Slovakom za poraz v medmestnem srečanju Bratislava—Zagreb, ki se je končal s tesno domačo zmago (3:2). Tokrat je zaigral Mitić bolje in Zagreb je že spravil zmago. Pallada je premagal Kosinarja s 6:1, 4:6 6:2 in Vrbo s 6:1, 7:5. Mitić pa je opravil s Kosinarjem s 6:2, 4:6 in 6:1 in z Vrbo 9:11, 6:2 in 6:1. V igri parov pa sta oba Hrvata premagala oba Slovaka v treh setih 6:3, 5:7 in 6:2.

Predsednik ital. narodnega olimpijskega odbora (CONIa) je imenoval Fernanda Pozzarija za predsednika italijanske nogometne zveze.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINO UNION Telefon 22-21

Prekrasen pevski in revijski film s slavnim tenoristom **Benjaminom Giglijem**

USPAVANKA

Trnjeva je umetnikova pot do uspeha, priznanja in slave

Marte Harell, Lizzi Waldmüller, Albert Schönhals, Werner Hinz, Axel v. Ambesser i. t. d.

Predstave ob 17. in 19.15 uri

KINO MATICA Telefon 22-41

Markantni Hans Albers v sijajni detektivski ljubavni pustolovščini

STRANPOTA

V ostalih vlogah: **Hilde Weissner, Werner Fuetterer itd.**

Predstave ob 16. in 19. uri

KINO SLOGA Tel. 27-30

Velik Mozartov film po noveli »MOZART NA POTI V PRAGO«

MALA NOČNA GLASBA

ali kako je nastalo zadnje dejanje opere »Don Juana« — Glasbo W. A. Mozarta izvaja berlinska in dunajska filharmonija, plese pa balet dunajske drž. opere — V glavnih vlogah: **Hannes Steizer, Christl Mardayn, Gustav Waldau, Heli Finkenzeller**

Dodatek: Koroška od Velikega Kleka do Vrbskega jezera

Predstave ob delavnikih od 16. in 19., v nedeljo ob 15., 17. in 19. uri

MALI OGLASI

Kdor išče službo plača za vsako besedo L —.30, za drž. in prov. takso —.60, za dajanje naslova ali šifro L 2.—. Najmanjši iznos za te oglase je L 7.—. — Za ženitve in dopisovanja je plačati za vsako besedo L 1.—, za vse druge oglase L —.60 za besedo, za drž. in prov. takso —.60, za dajanje naslova ali šifro L 3.—. Najmanjši iznos za te oglase je L 10.—.

OPOZARJAMO

naše cenjene oglaševalce, da bo oglasni oddelek »Jutra« sprejemal naročila za male oglase, ki naj bodo natisnjeni v »Jutru« še isti dan zvečer, VSAK DAN SAMO DO 11.30, OB SOBOTAH PA DO 11. URE.

Službe išče

POSTREŽNICA pridna, poštena, išče službe. Nastop lahko takoj. Naslov v ogl. odd. Jutra. 17.392-1

TRGOV. POMOČNICA želi prakticirati v kakšni boljši trgovini. Cenjene ponudbe poslati na ogl. odd. Jutra pod »Mlada in pošetna«. 17.377-1

URADNICA s tri letno prakso želi primerne zaposlitve. Gre event. tudi izven Ljubljane. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zaposlitev«. 17429/1

Vajenci-ke

VAJENCA sprejmem v večjo specerijsko trgovino. — Ponudbe pod »V Ljubljani« na ogl. odd. Jutra 17.362-44

SPREJMETA SE takoj dva marljiva mizarska vajenca. Naslov v ogl. odd. Jutra. 17412/44

Službo dobi

FRIZERKO sprejmem takoj ali po dogovoru. Naslov v ogl. odd. Jutra. 17356-1a

MIZAR. MOJSTER s obrtnico, se sprejme v svrho ureditve delavnice. — Kapital nepotreben, stroji v najkrajšem času na razpolago. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Samostojen«. 17325-1a

SPREJMEM šivilsko pomočnico, takoj. Naslov v ogl. odd. Jutra. 17428/1a

KUHARICA, samostojna, in gospodinjska pomočnica dobita takoj stalno službo. Hrana in plača dobri. Vprašati: Domobranska 7. 17269-1a

DELAVKO močno in zanesljivo, išče trgovina v mestu za razvažanje robe. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Trgovina ka delavka«. 17138-1a

UPOKOJENCA zanesljivega, iščem od 7. do 14. ure za nadzorstvo. Ponudbe pod »Zanesljiv«. 17.368 1a

PRIPRAVNICO uradniško, z znanjem strojepisja, sprejmem. — Ponudbe na ogl. oddelek Jutra pod »Zanesljivost«. 17.383-1a

Šiviljsko POMOČNICO išče za takoj damski modni salon Bernik Angela, Cojzova c. 1-I. 17.422-1a

POSTREŽNICO iščem, za čez dan — k otroku. Naslov Rupnik Eugen Nunska ul. 4-II. 17411/1a

Zaslužek

POUČUJEM vse predmete do V. razr. realne gimnazije. Cenjene ponudbe oddati v ogl. odd. Jutra pod »Visoko. šolka 44«. 17.393-3

INSTRUIRAM vse predmete za klasično gimnazijo. Naslov v ogl. odd. Jutra. 17.371-3

Prodam

ŽENSKE ČEVLJE drap, s plutovino, popolnoma nove, št. 39, prodam. Leo Kržišnik, čevljar, Trdinova 7, podpritl. 17317-6

LJUBLJANSKI ZVON letnik 1917. in 1918., originalno vezan, prodam. — Naslov v ogl. odd. Jutra. 17298-6

SPECIALNO OLJE in kremo za sončenje, dobite v Drogeriji Emona, Iv. Kanc, Nebotičnik. 16634-6

ROKE hrapave in razpokane Vam napravi zopet nežne in gladke Melioderm glicerin krema. Drogerija Emona Iv Kanc Nebotičnik. 16633-6

Brez ležalnega stola ni počitnic, ni prijetnega doma in vrta. — Oglejte si krasno izdelane komade, ne bo vam žal.

RUDOLF ZORE, Ljubljana, Gledališka ulica 12 J-403-1

DAMSKO KOLO novo, sivo, — znamke »Blanki«, original, sportni, prodam od 14. ure naprej. Galjevica št. 86. 17.399-6

JEDILNICO krasna izdelava, iz orehove korenine, prodam. Na ogled od 11—12 samo resnim kupcem. — Naslov v ogl. oddelku Jutra. 17.398-6

OGRODJE za moško dvokolo, brez koles, zamenjam za žensko. Naslov v ogl. oddelku Jutra. 17.397-6

SPORTNI VOZIČEK prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 17.395-6

GLOBOK VOZIČEK prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 17.394-6

ŽENSKO KOLO ugodno prodam. Kralj, Prijateljeva 1. 17.391-6

KUHINJSKE BRISAČE za posodo, plenice, nerabljene in Srroll-platno, predvojno blago, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 17.390-6

Otroške ČEVELJČKE skoraj nove (bele, rjave in modre), št. 24 do 27, za otroke od 3—6 l. prodamo. — Ogled v nedeljo ali ponedeljek dopoldne. Povšetova ulica 33 a (Kodeljevo). 17.388-6

SPORTNI VOZIČEK ugodno prodam. Rezljanska 11. 17.387-6

PRAŠIČJA PESA sadike, prodam. Jež-Velikovška ul. 3. 17.367-6

RADIOAPARAT prodam za 18.000 lir. — Naslov v ogl. odd. Jutra. 17.370-6

SPORTNI VOZIČEK predvojno blago, prodam. Ogled od 18 do 22. Hrenova 16. 17.376-6

POROČNO DARILO prodam. »Biserka«, Dalmatinova 10. 17.378-6

MOŠKO KOLO močno, znamke »Steyer« prodam za 4300 lir. Naslov v ogl. odd. Jutra. 17.381-6

RADIO »ORION« krasna oblika, 5 cevni, prodam. Ogled od 13 do 15 in od 19 dalje. Naslov v ogl. odd. Jutra. 17.384-6

Klubsko GARNITURO iz usnja (2 fotelja in kanape), renovirano, v odličnem stanju, prodam. Ogled pri Vincek Štefan, Celovška c. 42. 17415/6

MOŠKO KOLO še dobro ohranjeno, skoraj nove gume, zelo lahek tek, prodam za 5500 lir. Naslov v ogl. oddelku Jutra. 17.707-6

VOLNENO BLAGO sivo ali modro za sportno obleko, prodam. — Ogledati od 3 popoldne. Lušin, Jesenkova 2-II. 17.409-6

NAMIZNA PRTA dva, trpežna, pripravna za gostilno, poceni prodam. Naslov v ogl. oddelku Jutra. 17.408-6

SPORTNI VOZIČEK lep, predvojne gume, dobre, poceni prodam. — Naslov v ogl. odd. Jutra. 17.403-6

PRODAM 2 moški nošeni obleki za srednjo postavo, ena siva in temna. Pagon, Židovska ul. 6. 17.421-6

JEDILNI PRIBOR rje prost, za 12 oseb, nov prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 17420/6

RADIO APARAT petcevni, prodam. Vrhovčeva ulica 14, podpritličje. 17418/6

VEČ BICIKLJEV damskih in moških ter 2 rabljenca triciklja zelo ugodno naprodaj. Merkur, Puharjeva 6. 17417/6

BLAGO za moško obleko in škornji št. 40. prodam. Tržaška 19/I. levo. 17414/6

MOŠKO KOLO dobro ohranjeno, kompletno z dinamo — prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 17431/6

KOLO moško, znamke »Torpedo«, brez gum, v dobrem stanju — ugodno na prodaj. Naslov v ogl. odd. Jutra. 17424/6

Kupim

vsake ANTIKVARIČNO slovensko knjigo, revijo, časopise, posamezne odtise kot tudi stare listine kupuje in najbolje plačuje Knjigarna Janez Dolžan, Ljubljana Stritarjeva ulica 6. 1-389-7

OTROŠKE VOZIČKE najboljše prodaste pri tvrdki »Promet« nasproti križanske cerkve. 17.360-7

GROBNICO pri Sv. Križu takoj kupimo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Grobnica«. 17.401-7

KOPALNO PEČ rabljeno, na drva, kupim. Naslov v ogl. odd. Jutra. 17.397-7

IZREDNO DOBRO PLAČAMO za bicikle in bicikeljgume. Naslov v ogl. odd. Jutra. 17416/7

KLAV HARMONIKO od 32—60 basov kupim. Ponudbe pod »Doora« na ogl. odd. Jutra. 17.385-7

TEMNO BLAGO boljše (lahko lister), kupim ali zamenjam za letni moški jopič. Naslov v ogl. odd. Jutra. 17.382-7

OTROŠKI BICIKELJ z zračnicami kupim. Ponudbe pod »Plačam dobro 4061« na ogl. odd. Jutra. 17.410-7

DELNICE TPD, vevške ali unionske, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Navesti ceno«. 17.423-7

VITRINO večjo za lokal, kupim takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Za lokal«. 17430/7

MOŠKO OBLEKO dobro ohranjeno, kupim — visokost 175 centimetrov. - Naslov v ogl. odd. Jutra. 17373/7

V najem

RADIO APARAT dober, sprejmem proti primerni mesečni odškodnini v najem. - Ponudbe in naslov na ogl. odd. Jutra pod »Zanesljiv«. 17425/17

Posest

MAJHNO PARCELO kupim. Ponudbe pod »Parcela 1944« na oglasni odd. Jutra. 17.364-20

STAVBNO PARCELO v Šiški ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 17.365-20

STAVBNO PARCELO v Rožni dolini v izmeri 1024 kv. metrov in stavbno parcelo v Šiški v izmeri približno 750 kvadratnih metrov prodam. Realitetna pisarna Kunaver, Miklošičeva 34. 17.367-20

HIŠICO novo, z enosobnim stanovanjem, 800 m vrta, lepo zasejenega s sadjem in zelenjavo, zamenjam za večje na deželi do 10 km od Ljubljane. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Trnovo« 17.375-20

KUPIM PARCELO ali malo hišico z vrtom znotraj bloka, cca 200.000 lir. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ugodno«. 17419/20

PARCELI ena na koncu Rožne doline, druga v Šiški ob Celovški cesti, obe na zelo lepem kraju, takoj prodam skupno ali posamezno. Naslov v ogl. odd. Jutra. 17.405-20

VILO ali HIŠO kupim. Plačilo v gotovini ali proti ugodni zamenjavi. - Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Eventuelno lepo parcelo«. 17413/20

Stanovanja

STANOVANJE 2—3 ali 4-sobno, kjerkoli znotraj bloka iščem ali zamenjam za 2-sobno priprosto v centru. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Najemnina naprej«. 17427/21a

Sobe išče

PRAZNO SOBO svetlo, ob cestni železnici 4. Ponudbe na oglasni odd. Jutra pod »Ob železnici«. 17.369-23a

SOBO iščem v Zgornji Šiški ali tem okolišu. Sporočiti v pisarni Vodnikova št. 82. 17346-23a

PREPROSTO SOBICO s posebnim vhodom, lahko brez perila, išče čista, poštena kuharica, ves dan odsotna, s 1. avgustom. Po možnosti s štedilnikom. — Šiška, Mirje ali Bežigrad. Ponudbe na ogl. oddelek Jutra pod »Poseben vhod«. Plačam dobro. 17.389-23 a

1—2 SOBE ali garconiero za pisarno v mestu blizu tramvaja iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Nujno pisarna«. 17.363-23 a

GOSPODIČNA išče majhno skromno opremljeno sobico. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Nujno rabim sobo«. 17354-23a

OPREMLJENO SOBO sončno, s posebnim vhodom, išče drž. uradnica na Mirju ali pa Večna pot s 15. julijem ali s 1. avgustom. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Solidna«. 17.380-23a

MIREN GOSPOD išče eno ali dve opremljeni sobi. Plačam lahko deloma s protivrednostjo. — Ponudbe pod »Soba takoj« na oglasni odd. Jutra. 17426/23a

GOSPODIČNA išče opremljeno sobico ali kabinet, na željo s svojim perilom in odejo. Ponudbe na oglasni odd. Jutra pod »Soba ali kabinet«. 17.379-23a

PRIPROSTO SOBO kjerkoli na periferiji mesta, išče starejši upokojenec. Naslov v ogl. odd. Jutra pod »Reden plačnik«. 17372/23a

Ženitve

MLAD OBRTNIK želi znanja z gospodično čedne zunanjosti v svrho poznejše ženitve. Dopisi na ogl. odd. Jutra pod »Lepi večer«. 17.404-25

Razno

VOLNENA JOPICA belomodra, se je izgubila na Večni poti. Pošten najditelj se naprosi, da jo vrne proti nagradi na ogl. odd. Jutra. 17.400-37

PISALNI STROJ iščem nujno na posodo za 14 dni proti odškodnini. Ponudbe na oglasni odd. Jutra pod »Nujno«. 17.406-37

ZDRAVILNA ZELIŠČA V SEMENU IN POVRTNINO SADJE GOBE

REDNO KUPUJEMO: HRANILNA IN ZDRAVILNA ZELIŠČA

ALPA LJUBLJANA VIDOVDANSKA CESTA 7

†

Umrla nam je naša žena, ljubljena mama, sestra in teta, gospa

Polajnar Ana

hotelirka v Novem mestu

Pogreb bo v sredo, dne 12. t. m. ob 2. uri popoldne z žal, kapelice sv. Krištofa, k Sv. Križu.

Ljubljana, Novo mesto, dne 11. julija 1944.

ŽALUJOČI OSTALI.

†

Po kratki in mučni bolezni nas je za vedno zapustila naša ljubljena hčerka, sestra in nečakinja, gospodična

Prijatelj Valerija

Pogreb drage pokojnice bo v sredo, dne 12. julija 1944 ob pol 4. uri pop. z žal, kapele sv. Petra, k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 11. julija 1944.

Globoko žalujoči:

TEREZIJA, mati; KAREL, oče; MARJAN, brat ter ostalo sorodstvo.

†

DOTRPEL JE, PREVIDEN S TOLAŽILI SV. VERE, V 82. LETU STAROSTI, NAŠ PREDRAGI OČE, STARI OČE, TAST IN STRIC, GOSPOD

CHRISTOF JOSIP

ŠOLSKI RAVNATELJ V POKOJU I. T. D.

POGREB PREDRAGEGA POKOJNIKA BO V ČETRTEK, DNE 13. T. M. OB ½3. URI Z ŽAL, KAPELE SV. JOŽEFA, V RODBINSKO GROBNICO NA POKOPALIŠČE K SVETEMU KRIŽU.

LJUBLJANA, 11. JULIJA 1944.

GLOBOKO ŽALUJOČI OTROCI: **PAVLA POR. RIBARIČ, HINKO, EMIL, OTON, BOGOMIR, DRAGO - IN OSTALO SORODSTVO**

†

RAVNATELJSTVO TRGOVSKEGA UČILIŠČA »CHRISTOFOV UČNI ZAVOD« V LJUBLJANI

javlja žalostno vest, da je danes umrl ustanovitelj in prvi vodja našega zavoda, gospod

Christof Josip

RAVNATELJ V POKOJU

Pogreb bo v četrtek 13. t. m. ob ½3. uri z žal, kapele sv. Jožefa, na pokopališče k Sv. Križu.

Ohranimo zaslužnega šolnika v prijaznem in trajnem spominu!

Ljubljana, dne 11. julija 1944.

RAVNATELJSTVO

Zahvala

Iskreno se zahvaljujem vsem, ki so z mano sočustvovali ob bridki izgubi mojega ljubljenega soproga, strica, gospoda

Pogačnika Matevža

poštnega upravnika v pokoju

Posebno se zahvaljujem vsem, ki so mi bili v težkih urah ob strani, spremili rajnega na zadnji poti, pred vsem gg. zastopnikom pošte in poštnemu pevskemu zboru za ganljive žalostinke ter častiti duhovščini.

Maša zadušnica se bo brala v cerkvi sv. Petra dne 13. julija t. l. ob ½7. uri.

Ljubljana, dne 11. julija 1944.

ŽALUJOČA SOPROGA

Zahvala

vsem, ki ste počastili izmučena trupla naših nepozabnih gospodov

Jaroslava Cirila Novaka

in

Joškota Rösmanna

z osmimi borci, padlimi za domovino na Velikem Osolniku in v Šmarju.

Predvsem se zahvaljujemo gospodu prezidentu Pokrajin. uprave za darovano cvetje in njegovemu zastopniku za udeležbo pri pogrebu. Naša posebna zahvala gre poveljstvu Slov. domobranstva, gospodu podpolkovniku Vizjaku, gg. majorju inž. Rozmanu in stotniku inž. Škofu ter ostalim gg. častnikom za zadnje spremstvo naših dragih, gospodoma okrajnima glavarjema dr. Marščiu v Ljubljani in Lesarju v Kočevju, gospodu županu Kebru, čč. duhovščini z gosp. vojnim kuratom, stotnikom dr. Ign. Lenčkom in z gospodoma župnikoma Janezom Kettejem in Al. Košmerlom na čelu. Nadalje se zahvaljujemo gospodom govornikom, godbi Slov. domobranstva in združenemu pevskemu zboru Šmartno-Sneberje, gosp. nadporočniku dr. Potočniku, ki je imel posebno veliko skrb za izkop naših žrtev, poveljstvu posadke v Vel. Laščah, poveljstvu nemške avto-kolone in njeni častni četi, poveljstvu domobranske posadke v D. M. v Polju, gospodu nadporočniku Skvarči in njegovim častnikom, podčastnikom in vojakom, ravnateljstvu, uradništvu in delavstvu Združenih papirnic, gosp. Rudiju Hirscheggerju za njegov veliki trud pri organizaciji pogreba. Prisrčna zahvala prav vsem, ki ste darovali in zasuli krste s cvetjem, se osebno udeležili pogreba, nas tolažili in molili za pokoj naših dragih. Vsem skupaj Bog plačaj!

D. M. v Polju, 11. VII. 1944.

ŽALUJOČE DRUŽINE

L. Frick: 47

Usoda pri telefonu

Roman

A ženi? Liza je stopila h Kristini in ji sestrsko ovila roko okrog ramen. »Gerhard je poslal zavojček za tvoja fanta semkaj, po tem takem domneva, da božičujemo skupaj.« Tako govoreč potegne prijateljico na blazinjak v kotu, sama pa sede na področnik. »Zdaj mi je vendar že pisal,« reče previdno, kakor bi govorila z bolnico. »Pravi, da naj imava z njim potrpljenje. Takrat je hotel najprej počakati tvoje vrnitve in še enkrat govoriti s teboj. Potem pa, ko je dobil tvoje pismo, se mu je zdelo bolje, da takoj izgine. Naroča mi, naj te kar najprisrčneje pozdravim, Kristina, in da ti bo rade volje tudi sam pisal, če ti je prav. Nobene izmed naju noče žaliti, nobeni se vsiljevati, saj to je razumljivo.«

Molče zreta ženi na dogorevajoče svečice božičnega drevesa. Fanta sedita za mizo in sta vsa zaverovana, slišati ni drugega kakor tiho prasketanje plamenčkov in kdaj pa kdaj kako iglico, ki pade na tla.

Sama sem ga odbila, premišljuje Kristina. Sama sem ga prosila, naj mi bo še za naprej prijatelj kar dosihmal, nič drugega ne. Kako morem zdaj pričakovati od njega več? Ne, ne, saj tudi nič ne zahtevam, samo boli še vedno nekoliko, še vedno, a nekega dne bo tudi to premagano — za zmerom.«

Da bi pretrgala ukletje, ki je padlo na njiju, se hoče Liza obrniti k fantoma, a Kristina ji zdaj ne da, prišel je trenutek, ko mora dobiti jasnost o vsem. »In kako je s teboj, kako je z vama,« jo vpraša, »zakaj sta še vedno ločena, se mar nista spravila, preden je šel?«

»Prav imaš, Kristina, vidiš, upala sem, da pride Gerhard o božiču domov in da bo potem vse dobro. Če ostane še dolgo v tujini, sedem nekega dne v voz in se odpeljem za njim. Ako se ne more več ločiti od Španije in svojega tamkajšnjega terišča, nu prav, tedaj ostanem pri njem. A ne,« se prestrašeno zdrzne, »vas treh, tebe in tvojih fantov, ne bi hotela izgubiti. Gerhard mora priti spet v Berlin in vse se mora uravnati po starem, kaj ne da?«

»Urá, stric Gerhard pride v Berlin!« Aleks zdajci ne more več udrževati svoje skrivnosti. »Da, sam mi piše, evo tu, čitajta!« Tako govoreč maha s pismom nad glavo kakor z zastavo zmage. »Pravi, naj se gulim na vse kriplje in dobro opravim skušnjo, da ga ne osramotim, kajti ob sklepni slavnosti naše šole bo gotovo med nami.«

»Res, tako ti piše?« vzklikneta ženi kakor v en glas.

Z veliko važnostjo poišče Aleks tisto mesto v pismu in ga z mladeniško zadrego in nekoliko zatikajočim se glasom prečita... »Ko bo tvoja mati ponosno gledala na prvorojenca, ki je uspešno končal šolo in se pripravlja stopiti v življenje, bi rad tudi jaz stal med vami in imel, tako upam, svoj skromni delež veselja in zadovoljstva. Torej, ljubi učenec, nikar me ne osramoti in sporoči svoji ljubi, brezprimerni materi moj iskreni pozdrav. Vsi, ki zdaj v milem domačem krogu obhajate božični praznik, bodite iz daljne, krasne Španije pozdravljeni od nekoga, ki je vkljub daljavi to uro z duhom sredi vas...«

Ženi hočeta prečitati te besede na svoje oči in začne se vesel boj za pismo, ki ga prekine šele odločno zvonjenje telefona.

»Kdo moti našo zabavo?« vpraša Liza z dokaj nejevoljnim glasom, a takoj nato se potolaži, da, kar veselo presenečena je videti. »Ti, Kurt? Zelo ljubezniv si, da se nas spominjaš?«

Ne, pravi Kurt, ni sam, telefonira ji z zelo uspele atelierske veselice v prijateljskem krogu. Vendar, naj bo še tako lepo, prav nocoj ga navdaja srčna želja, da bi, če je dovoljeno, vsaj za trenutek pozdravil svoji modrici in zavetnici ter jima osebno voščil vesele praznike. Ali se sme še v naglici oglasiti?

»V naglici? O tem ne more biti govora! Pričakujemo te, Kurt. Podvizaj se, da prideš za časa k našemu punču. Kristina ima namreč star rodbinski recept, ki ga mislimo preskusiti. Da, njena sinova sta tudi tu. Torej do svidenja.«

Ker je bila služkinja Lena že popoldne obdarovana in ta mah božičuje pri sorodnikih, je Kristina tista, ki v kuhinji pomaga prijateljici. Z združeno vnemo ožemata pomaranče in citrone, Aleks mora odpirati steklenke z rdečim vinom, ta čas vre voda za čaj, in končno se vse sestavine po predpisu zmešajo, na kar se začne obče pokušanje. »Nazadnje še kanec ruma za odrasle,« de Kristina, »za fanta ni treba, da bi bil pijača tako krepka, tudi tako jima pojde v slast.«

»Saj ti menda ni nevšečno, da pride Kurt?« pobara Liza. »Tolikanj te čisla, dobro vem, zdi se mi celo, da te ima rad, Kristina, pri vsem tem pa niti ni nesrečen, ko vidi, da ni tudi pri tebi tako. Umetniki so časih čudaški, kaj? Morda potrebuje to kot izpodbudo za svojo umetnost — proti meni se je vsaj nekoč tako izrazil.«

Kristina prikima. »Razumem ga. Kaj bi bil umetnik brez čustva, brez ljubezni? Vprašanje, ali je vzajemna ali ne, niti ni kdo ve kako važno.«

»Torej ni misliti na to, da bi mu vračala njegovo nagnjenje?«

»Kaj naj ti rečem? Rada ga imam zelo, čislam ga in občudujem njegovo umetnost. Toda kot mož, kot ljubimec, ne, veš, v tej vlogi bi se mi zdel prenestalen in prepoln domišljije, preveč umetniški, da se tako izrazim. Pogrešala bi pri njem občutka, da sem v vseh položajih življenja varno spravljena — in konec koncev je vsaki ženski največ do tega.«

»Prav imaš,« je Liza pritrdi. »Pri Gerhardu ima človek to zavest,« tiho doda, kakor bi govorila sama s seboj. »Le to je, da jo prej nisem znala pravilno ceniti in sem jo imela za nekaj samoumevnega, brez občutka, da mi ta zavest nalaga osebne obveznosti.«

Kaj punč še ni nared?« vpraša Dieter, ki je nestrpno stopil v kuhinjo.

»Da, nared je, lahko ga previdno odneseš noter.«

Takoj nato pride umetnik, ki je očitno že zelo razigrane volje. Ko je vljudno poljubil gospema roko in jima predal cvetlice, se hitro sprijatelji s fantoma, ki sta ga poznala doslej samo iz materinega in tetinega pripovedovanja. Znova prižgo svečke na božičnem drevesu in zapojo vsi skupaj božično pesem, čeprav ne kdo ve kako ubrano, pa vendar s slovesnim občutjem v duši, medtem ko Liza blaženo kakor otrok strmi v plapolajoče lučke. Kristina to opaža, brez nevoščljivosti, kakor v svojo radost čuti, in zdi se ji, da ve, kakšne so prijateljičine misli in kakšne sklepe dela sama pri sebi.

Aleks je za točaja, previdno naliva kadečo se pijačo v žlahtno brušene kozarce. Wagmüller je vzdignil svojega in deklamira bakhantske verze, nekakšno punčno pesem, porojeno iz trenutnega razpoloženja.

»Na tvoje zdravje, Liza,« se nato obrne h gostiteljici, »in da bi našla svoj notranji mir. Vsega drugega imaš tako in tako v obilju.« Kozarca jima zazvenita.

»Ti, Kristina, pa ostani, kakršna si. Tvoja sinova ti obetata najlepšo prihodnost, ki jo more mati učakati. Da, mladina naj živi, ta je naša preteklost in naša bodočnost, nji naj bo dodeljeno vse, kar smo sami sanjali in pričakovali. Naj bi imela moč, da veselo in podjetno prevzame našo dediščino in z dobrim uspehom nadaljuje našo pot do konca ...!«

— Konec —

Schriftleiter - Urejuje: Davorin Ravljen — Für das Konsortium »Jutro« als Verlag - Za konzorcij »Jutra« kot izdajatelja: Stanko Virant — Für »Narodna tiskarna A. G.« als Druckstelle — Za »Narodno tiskarno d. d.« kot tiskarnarja: Fran Jeran — Für den Inseratenteil verantwortlich - Za inseratni oddelek odgovarja: Ljubomir Volčič